

ONZE
VOGELS

53^e JAARGANG N° 10, OKTOBER 1992

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

De Japanse lijster

Tekst: M.de Jong Foto's: C.Scholtz/v.'t Hart.

In de mij ten dienste staande lectuur heb ik bitter weinig kunnen vinden over de Japanse lijster (*Turdus cardis*), die ook wel grijze lijster wordt genoemd. Het woongebied van deze lijsters strekt zich uit over grote delen van Japan, zuidoostelijk China en Hainan. Op de trek is hij dikwijls waar te nemen in het zuidelijker gelegen Zuidoost Azië: noordelijk Annam, Tonkin, Laos, Hongkong.

Het is een flink uit de kluiten gewassen knaap met een lengte van ruim 21 cm. Het mannetje heeft een vrijwel zwart verenpakje met een opvallende witte onderborst, buik, flanken en onderstaartdekveren. Op de beneden-

borst en ook op de zijkanten van het lichaam bevinden zich in het wit zwarte vlekjes. Het vrouwtje heeft olijfgroenig grijze bovendelen; zij heeft over de borst een duidelijke grijze band; de onderdelen zijn gevlekt en deze vlekking loopt door tot aan de buik. Als habitat prefereren deze lijsters de wouden op berghellingen. In het geboorte wordt ook het nest gebouwd, waarin drie tot vijf eieren komen te liggen. Het voedsel bestaat uit insecten. De vogel werd voor het eerst beschreven door Coenraad Jacob Temminck, die leefde van 1778 tot 1958. Als knaap begon hij reeds met het verzamelen van vogels en andere dieren en deze zouden later de kern worden van het in 1820 gestichte Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden. Hij was te-

vens de eerste directeur. Tal van publicaties heeft hij het licht doen zien. Vanwege zijn kennis van de dierenwereld van het destijds Nederlands Indië was hij wereldbekend. Zoals de meeste lijstersoorten, kan ook de Japanse heel goed in een rijk beplante volière worden gehouden. Het zijn sterke vogels die naast een goed universeelvoer, vruchten, bessen, enzovoorts, ook een zo ruim mogelijke variatie aan levend voedsel nodig hebben. Maar, gezegd moet worden, ze worden slechts af en toe "ingevologen", dus, misschien gebiologeerd door deze informatie, snel een koppeltje aanschaffen zal wellicht niet gemakkelijk zijn.

Man

437

De

se

PSEUDOVOGELPEST

Inleiding

Sinds enkele weken komt er met name in de provincie Limburg weer pseudovogelpest voor bij pluimvee. Deze ziekte wordt ook wel Newcastle Disease (NCD) genoemd. NCD wordt veroorzaakt door een paramyxovirus (type 1). De bekende draaieuk ziekte bij o.a. Neophema soorten wordt veroorzaakt door paramyxovirus type 3. NCD tast vooral de kip, kalkoen, fazant, paretvogel en papagaaiachtigen aan, maar we weten dat ook de gans, de duif en verschillende andere vogelsoorten (bijv. wevers, goudamadinen, roofvogels en struisvogels) kunnen worden aangetast. Van veel vogelsoorten die door liefhebbers gehouden worden, is niet bekend of ze gevoelig zijn voor deze ziekte. NCD is niet aan een bepaalde leeftijd gebonden; vogels van elke leeftijd kunnen worden aangetast. Ook bij de mens kan NCD virus ziekteverschijnselen veroorzaken en wel oogontstekingen en lichte griepachtige verschijnselen gedurende enkele dagen. De infectie wordt meestal binnen-gebracht door geïmporteerde papagaaiachtigen, die al met het virus besmet zijn.

Behandeling.

NCD is niet met medicijnen te genezen. Wel kan men de genezing bevorderen met ondersteunende maatregelen (gemakkelijk verteerbaar voer, vitamines, extra warmte).

Bestrijding en het voorkomen van de ziekte.

Het voorkomen en de bestrijding van NCD is geregeld in de Vogelziektewet en is de taak van de Veterinaire Dienst (VD). Iedere pluimveehouder is verplicht zijn pluimvee (kippen, kalkoenen) tegen NCD te laten enten. Waarschijnlijk zal binnen enkele jaren deze verplichte enting afgeschaft worden (voorstel van de EEG). Deze zal een toename van het aantal NCD uitbraken tot gevolg hebben. Bij pluimvee zijn verschillende typen vaccins toegelaten (via drinkwater, sprayen, oogdruppelmethode en per injectie). Welke methode toegepast wordt is o.a. afhankelijk van de leeftijd en het type dier (mestkuiken, legkip). Wat moet een vogelliefhebber doen om NCD te voorkomen? Zeker wanneer men in een gebied woont, waar NCD heerst moet men strenge maatregelen nemen. Vogels die pas aangekocht zijn of die terugkomen van een tentoonstelling moeten tenminste 1 maand in quarantaine. Daarnaast moet men zeer hygienisch werken. De ontlasting is een belangrijke smetstofdrager en moet daarom elke dag verwijderd worden. Kies een bodembedekking waarop de ontlasting snel indroogt en die gemakkelijk is te verwisselen. Dus géén zand, maar bijv. kranten of kattebakkorrels. Ook moet men regelmatig, zeker 1 x per week, de kooien ontsmetten met een desinfectiemiddel dat tegen NCD

werkzaam is (bijv. Halamid). Bij papagaaiachtigen is het zinvol om de vogels te enten d.m.v. een injectie. In Duitsland is daarmee enige ervaring opgedaan. De dieren waren ongeveer een half jaar beschermd tegen NCD. Bij andere vogelsoorten is niets bekend over de werkzaamheid van een enting. Wel heeft de schrijver ervaring opgedaan met het enten van meer dan 200 vogelsoorten, variërend van suikervogel tot nandoe. Bij een juiste vaccinkeuze en toedieningsvorm zijn er geen bijverschijnselen geconstateerd. Bij deze vogelsoorten geldt het aloude spreekwoord: Baat het niet, het schaadt ook niet. NCD is een aangiftplichtige ziekte. Dat wil zeggen dat als de ziekte vastgesteld wordt, dit de VD gemeld moet worden. De VD neemt dan de noodzakelijke maatregelen. Er kunnen bijv. bloedmonsters worden afgenomen en er kan een vervoersverbod van vogels worden ingesteld. De VD kan eisen dat een deel van de vogels of zelfs alle vogels, ook de dieren die niet zijn, worden afgemaakt.

J.M.M. Cornelissen
dierenarts te Nijmegen

INTERNATIONALE VOGELBEURS W.R.Z.V. HALLEN ZWOLLE

- * 3000 m2 beursruimte voor alles op vogelgebied
- * geen kwartels art. 3 veeziektewet
- * voortijdig reserveren verplicht
- * handelaren voor 10 uur binnen
- * geopend voor publiek van 11.00 tot 16.00 uur
- * centrale ligging (nabij het veemarktterrein)
- * ruime parkeer gelegenheid
- * prima en goedkoop restaurant in de hal
- * 15 min. lopen vanaf het station.

De volgende beurs is op 23 januari 1993

Buitengasthuisstraat/Blaloweg

ZATERDAG
21 november
1992

Inlichtingen: B.J. Erdsieck 038-211483

5

Pastelgrijs: Toen de grijze meeuw een feit was, zijn de kwekers gelijk gaan experimenteren om de grijsfactor in andere mutaties te kweken. Om een pastelgrijze meeuw te kweken is het vrij logisch dat de kweker gebruik ging maken van de pastelmokkabruine, deze kleurslag is qua uiterlijk en innerlijke eigenschappen het beste bruikbaar voor pastelgrijs. De pastelgrijze staat momenteel als lichtgrijze in het vraagprogramma. Men ging er eerst van uit dat wanneer men grijs, mokkabruin en pastel gaat combineren er een lichtgrijze meeuw uit zou voortkomen. Toch is deze kleurslag direct als pastelgrijs te herkennen aan zijn opgebleekt/gereduceerde vleugelpennen. De naamgeving "licht" komt verder niet voor in de naamgeving van Japanse meeuwen en omdat het een pastelvorm is of uiterlijk er op lijkt is de naam pastelgrijze juist gekozen (zie foto 5). De pastelgrijze lijkt uiterlijk en globaal op de

roodgrijze, toch zijn er duidelijke verschillen. De pastelgrijze heeft een zwarte bovensnavel en is rond de ogen donkerder van kleur dat geleidelijk van kleur overvloeit en de kleur van de vleugel- en staartpennen is gereduceerd. Bij de roodgrijze is de bovensnavel beige en zijn ze van kop tot staart egaal beige grijs. De bruine aanslag in de vleugelpennen is een kleurfout, deze dienen egaal opgebleekt grijs te zijn.

Pastelroodgrijs: Deze mutatie zien we nog niet veel. Toch is hij er wel, getuige foto 6. In de pastelroodgrijze is de pastelfactor waarschijnlijk gekweekt met de pastelroodbruine, dit voor o.a. de snavelkleur en kleuregaliteit. De gehele lichaamskleur moet voor deze kleurslag licht beigegrijs zijn. Ongeveer 50% van de kleur van een roodgrijze volgens standaard.

Bleekvleugel grijs: Zoals de naam-

geving al zegt is hier de bleekvleugel in de grijsserie gekweekt. De bleekvleugel is eigenlijk een pastelvorm door selectie. Bij de pastellen is een eerste vereiste de egaliteit qua kleur en bij de bleekvleugels moet juist een duidelijk contrast qua kleur aanwezig zijn. Tevens moet een pastel een vage doch scherpe visgraatvorm op het onderlijf tonen en bij de bleekvleugels moet het onderlijf vrij zijn van tekening. Nu is het zo dat bij de roodbruinbleekvleugel (cremevleugel) een eventuele vage buiktekening moeilijker waarneembaar is op het lichtcreme tot vuilwitte onderlijf. Grijs geeft namelijk een duidelijker contrast dan roodbruin. Een goede bleekvleugelgrijze heb ik zelf nog niet in levende lijve mogen aanschouwen. De op foto 7 afgebeelde vogel zit duidelijk nog tussen pastel en bleekvleugel in. Wel is deze vogel zeer geschikt voor verdere bleekvleugelkweek. Het streven is naar een nog dieper en egalier

kop/masker en borstkleur, ook de broek en staartkleur moet gelijk aan de borstkleur zijn. Het rugdek kan bij deze vogel nog meer opgebleekt zijn. Hierdoor krijgt men een mooi contrast wat we ook bij de bleekvleugel eisen.

Bleekvleugel roodgrijs: Ook in de roodgrijze is de bleekvleugel al ingekweekt (foto 8). Deze kleurslag is zeker ook een aanwinst te noemen ondanks zijn zachte tinten. Wanneer men deze kleurslag wilt gaan kweken, moet men er zonder meer vanuit gaan dat ze alleen via prima roodbruine bleekvleugels te verkrijgen zijn. Doet men dit niet dan krijgt men vlekkerige en te lichte vogels hieruit.

Ino grijs: Jawel u leest het goed, ook in de grijsserie is de inofactor ingekweekt. Theoretisch zou dit een grauwe of een "normale" albino moeten zijn, maar met het eerder genoemde

6

derde pigment is er een hele nieuwe wereld opengegaan voor de meeuwenkwekers. Zelf heb ik deze "nieuwste" kleurslag ook al mogen kweken. Deze kwam uit een split man X creme ino pop. De splitman was gekweekt uit een creme-ino man X zwartgrijze pop. Ook de creme-ino pop kwam uit dezelfde combinatie. Erg opvallend was wel dat in de eer-

ste ronde de "roodogen" in het nest dood gingen en de "zwartogen", twee split mannen, in leven bleven. De kleur van deze splitinomannen is ook opvallend de ene een zwartbruine die te koud van kleur is en de andere splitino uiterlijk het dichtst bij een mokkabruin komend die voor een mokka te koud van kleur is. Beide vogels tonen namelijk geen phaeomelanine. Bij de tweede ronde heb ik zodra de jongen uit het ei kwamen de "zwartogen" bij een ander koppel gelegd en de "roodogen" laten liggen en deze drie jongen groeiden voorspoedig. Alle drie zagen er uiterlijk als albino's uit.

Een jong heeft helaas de rui niet gehaald en de andere twee kregen mijn extra aandacht, toen bij een van de vogels een verschil kwam tussen borst- en buikkleur. De andere is uiterlijk wit (albino) met iets kleurverschil tussen de kleurloze schachten en het veerveld. De ino grijze die ik zelf vorig jaar gekweekt heb, is niet zo goed van kleur als de vogel op foto 9. We kunnen nu al eisen dat de totale lichaamskleur egaal lichtgrijs moet zijn met een vage doch scherpe buiktekening. Het lichtgrijs zal iets lichter zijn dan het grijs in de borst

7

Japanse meeuwen in het grijs

Tekst: Jan de Nijs T.C.J.M.C.
Foto's: Ton de Bruin, E.Pieterse,
A.Kok.

9

van een bleekvleugelroodgrijs. Wel zal de kleur helderder overkomen, dit komt omdat het "beige" verdwenen is.

Dit waren de momenteel erkende kleurslagen in de grijsserie. De pastelzwartgrijze en bleekvleugelzwartgrijs zijn hierbij nog niet beschreven. Deze kleurslagen worden ook niet in de bruinserie gevraagd, omdat deze niet duidelijk herkenbaar zijn. Toch ben ik van mening dat wanneer er gericht op gekweekt wordt, dat ook in het "zwart" een egale pastel en een contrastrijke bleekvleugel te kweken zijn. Wanneer u nog meer wilt weten over de grijsserie of over andere meeuwen is het zeker aan te raden om eens een regio-bijeenkomst bij te wonen van de J.M.C. (Japanse meeuwen club). Deze worden veelal samen met de zebra vinkenclub bij u in de buurt gehouden. Wist u trouwens dat zowel in het Japanse meeuwen contactblad als in het zebra vinkenblad kleurenfoto's staan afgedrukt met tekst en beschrijving?

8

Hygiëne en verzorging in de vogelwereld.

Door: Prof.Dr.A.Stolk.

Zich schoonhouden is voor alle dieren vereist. Voor vogels is dit zeker het geval, omdat zij voor verschillende activiteiten afhankelijk zijn van hun tere kwetsbare verenkleed. Zijn de veren vuil, dan plakken ze tegen elkaar aan en als gevolg daarvan wordt het isolerend vermogen in belangrijke mate verhinderd. Daar komt nog bij dat vuile veren een schuilplaats bieden aan een groot aantal verschillende parasieten, die de veren zodanig kunnen aantasten, tot uiteindelijk de dood erop volgt. In veel opzichten vormen de grote slaggennen een uitgesproken verbetering ten opzichte van de vleugels van de vleemuizen, alsmede die van de insekten en de voorhistorische Pterosauriërs (vliegende reptielen). Worden de vogel-vleugels tijdens de vlucht doorboord, dan gaan de baarden wel uit elkaar, maar verder ondervinden ze vrij weinig blijvende schade. Strijkt de vogel later zijn veren glad, dan repareert hij zich weer. Verreweg het grootste deel van de schoonmaaktijd wordt door de vogels aan het zorgvuldige bijhouden van de veren besteed. Hiervoor kunnen zij zich baden in het water of (zoals de kippen dit doen) in droge stoffige grond. Door deze krachtige bewegingen worden vreemde objecten uit de veren geschud. Verzorgen ze hun veren, dan wrijven ze stevig hun snavel over hun stuitklieren, waardoor de olieachtige vloeistof over het oppervlak van de veren wordt gebracht. Bijzondere aandacht blijkt aan de slaggennen te worden besteed. Dit wordt bijzonder snel gedaan en de olie is vlug droog. Momenteel is het niet helemaal duidelijk geworden, waar die olie precies voor dient. Aangenomen wordt dat de olie op de één of andere wijze de conditie van de veren verbetert. Overigens is het niet volkomen zeker of hij de veren inderdaad waterbestendig maakt, zoals dit vroeger wel werd gedacht. Een groot aantal vogels schijnt in felte hun veren nat te maken, voordat zij er de olie opsme-

ren. Overigens heeft die olie nog een functie. Wordt deze blootgesteld aan ultraviolette straling, dan vormt hij vitamine D. Men is van mening dat dit (bij het reinigen van de veren) door de vogel wordt opgenomen of dat het door de huid wordt geabsorbeerd. Wat de werkelijke functie ook mag zijn, men moet in gedachten houden, dat enige vogels, zoals de uilnacht-zwaluwen **Podargidae** en sommige duiven **Columbidae**, spechten **Picidae** en papegaaien **Psittacidae** niet in het bezit van zo'n stuitklier zijn en er toch in slagen om hun verenkleed in prima conditie te houden. Voor het glad strijken van de veren blijken de vogels zowel hun snavel als hun poten te gebruiken. Sommige vogels kammen de veren met hun poten. Enige zoals bepaalde nachtzwaluwen **Caprimulgidae** en reigers **Ardeidae** hebben zelfs een getande rand aan hun derde teen, die hen daar vermoedelijk mee helpt. Door de vogels worden de poten vooral daar gebruikt, waar zij (zoals bijvoorbeeld op de kop) anders niet bij kunnen komen. Bij een aantal soorten komt het voor, dat de beide partners elkaars veren verzorgen, waarbij zij zich ook weer op de kop concentreren. De snavel blijft voor de veerverzorging toch het belangrijkste. Die verzorging blijkt op twee manieren te kunnen gebeuren. De vogel trekt in het ene geval de veren snel door de snavel en in het andere houdt hij de snavel langzaam langs de zogenaamde baarden, waarbij hij karakteristieke bewegingen maakt en zo nu en dan stopt om zich op een bepaald plekje te concentreren, als hij daar iets vreemds vindt. Het onderhoud van de veren heeft nog een ander aspect, dat men tot op heden nog niet goed begrijpt. Het is het zogenaamde **mieren**. Dit komt hierop neer, dat de vogel in een groep mieren gaat zitten en deze door zijn veren laat lopen. Daarbij neemt hij vaak afzonderlijke mieren in zijn snavel, die hij dan vlug door de veren haalt. Merkwaa-

wijs schijnen ze daarbij een voorkeur aan de dag te leggen voor soorten die mierenzuur spuiten. Aangenomen dat het de vogels hierom te doen is, is de meest logische veronderstelling, dat zij het over hun lichaam verspreiden om parasieten te doden. Tussen de veren kunnen grote aantallen veerluizen en vlooiën huizen en die zouden vrijwel zeker door het mierenzuur worden gedood. Bij een groot aantal vogelgroepen is dit mieren waargenomen, maar zorgvuldig onderzoek wees uit, dat het vooral bij zangvogels schijnt voor te komen. Overigens is over het onderhoud van de andere organen weinig bekend. Bij de verzorging blijkt de snavel vaak wat olie uit de stuitklier op te nemen en sommige vogels brengen die ook aan op de hoornachtige poten. Het schoonmaken van de snavel geschiedt door de poten of door hem hard tegen een tak of een ander stevig voorwerp te wrijven. Een aantal andere schoonmaakwerkzaamheden wordt door de vogels verricht. De in holen levende soorten (ijsvogels **Alcedinidae**, bijeneters **Meropidae** en scharrelaars **Coraciidae** bijvoorbeeld) moeten er goed voor zorgen, dat de holen niet met hun uitwerpselen worden bevuild. In de broedtijd is dit zeker het geval. Opmerkelijk is, dat deze rijnheid tot het uiterste wordt doorgevoerd door de jongen, die hun uitwerpselen in geleichtige omhulsels, de zogenaamde faecaalzakken produceren, die gemakkelijk door de ouders kunnen worden verwijderd. Zijn de jongen zeer klein, dan worden de zakjes als een lekkernij door de ouders opgegeten.

ysel

De

KALENDER 1992

De strogele rosella

Precies de heft van de kalenderbladen wordt ingenomen door afbeeldingen van papegaaiachtigen. Maar ze mogen er zijn; bekijk bijvoorbeeld de strogele rosella op het oktoberblad maar eens. Fantastisch! Het geven van een signalement is dan ook volkomen overbodig. Mannetje en vrouwtje zijn uitwendig vrijwel gelijk; de lengte bedraagt ongeveer 34 cm. We zullen hier maar niet gaan discussiëren of de strogele een ondersoort is van de pennant rosella, of van de geelbuik rosella of dat het een aparte soort is. Ik houd het - met Cevab - op het laatste en dus: **Platycercus flaveolus**. (platys is plat, vlak; cercos is staart; flaveolus is geelachtig, dus; de geelachtige vogel met de platte staart.) In zijn vaderland is deze parkiet een goede bekende want men kent hem daar onder diverse benamingen. Het woongebied van deze "gele parkiet" strekt zich uit over de binnenlanden van Nieuw Zuid Wales, Victoria en Zuid Australië. Verreweg het talrijkst is deze rosella langs de Murrumbidgee-rivier en de zijrivieren ervan. Gewoonlijk ziet men daar de vogels in paren of kleine groepjes in het geboomte langs de waterkant. Het foerageren geschiedt meer in open terrein, waar op de grond naarstig wordt gespeurd naar allerlei zaden van grassen en andere planten. Worden de voedselzoekende rosella's gestoord, dan laten ze een fluitende alarmroep horen. Tijdens het zoeken naar eterij "babbelen" ze zachtjes kwetterend voor zich heen. De eigenlijke roep is een drietonig, oplopend gefluit. Om zich voort te planten zoeken de vogels een holle boom of een gat in een dikke stronk op. Hierin komen de vier tot zes witte eieren te liggen, die in ongeveer 21 dagen worden uitgebroed. De jongen groeien vrij langzaam en het duurt wel een week of vijf voor ze uit kunnen vliegen. Terwijl het vrouwtje de eieren bebroedt, is het mannetje gewoonlijk in de buurt. Ze hebben een huwelijk voor het leven gesloten! Niet zelden wordt dezelfde nestholte enige jaren achtereenvolgend door hetzelfde paartje gebruikt. Na het uitvliegen blijft het kroost nog geruime tijd bij de ouders, die zorgen dat het ze aan niets ontbreekt. Als de jongen bijna anderhalf jaar oud zijn, krijgen ze het volwassen kleed. (Over het leven in de volière schrijft Cevab uitvoerig in Onze Vogels, juni 1989).

Meindert de Jong.

De postuurkanarie

Velen staan er niet bij stil, dat ook de postuurkanarie een rijk verleden heeft. Ruim vierhonderd jaar geleden waren zijn stamouders de grauwgroene zangers van de Canarische Eilanden en hedentendage hebben zij het weten te brengen tot een zeer gecultiveerde kooivogel; hebben zij zo'n verandering ondergaan dat ze niet meer te vergelijken zijn met hun stamouders. In al die jaren hebben de kwekers van kanaries er iets anders van willen maken en hebben dat ook bereikt, kijk maar wat er op elke vogelshow gebracht wordt. De kennis en voorlichting heeft er toe bijgedragen dat bij de veranderingen die zijn ontstaan, en dan hebben we het over de afwijking van kleur, bevedering, grootte of vorm, er vele kwekers zijn geweest die geprobeerd hebben dit vast te houden in het nageslacht en hierin ook zijn geslaagd. Via een gerichte selectie is het mogelijk andere vormen of afwijkende bevederingen over te brengen en van deze mogelijkheden hebben ze gebruik gemaakt, zijn ook de rassen welke wij nu hebben en kennen ontstaan. Ook de postuurkanarie wist zich populariteit te verwerven in veel Europese landen. Vooral de Engelsen staan bekend om hun doorzettingsvermogen in het kweken van bepaalde rassen en vooral hierdoor zijn er in Engeland nogal wat gedaanteveranderingen ontstaan. Ze danken ook hieraan hun naam, zoals bijv. de Yorkshire kana-

rie, de Lancaster kanarie, de Norwich kanarie en de Border kanarie. Sinds een aantal jaren is de postuurkanarie meer in de belangstelling gekomen. Vooral door de speciaalsclubs, gingen vele kwekers zich hier meer op toe leggen en we kunnen nu als kwekers van deze rassen toch zeggen dat er een mooie variatie ontstaan is, want ondanks de lengte, lichaamsvorm, houding of bevedering, het zijn en blijven kanaries. Elk ras dat erkend is heeft dan ook zijn eigen speciale kenmerken en als we dan spreken over een ras, dan betekent dat ook dat al de nakomelingen van zo'n ras deze kenmerken moeten bezitten en laten zien, dan kunnen we ook zeggen dat dit ras ook raszuiver is. Het laatste hiervoor vermeld, geeft toch bij vele kwekers de nodige problemen, want de erfelijkheid zal steeds het speciale kenmerk bepalen. Voor alle rassen die men wil kweken moet men zeggen dat de kenmerken hiervan omschreven in de standaard goed bekend zijn. Probeer dan ook zoveel mogelijk de gestelde kenmerken bij elkaar te brengen en te houden. Door dit laatste te doen kan men bij een goed begin en hiermede bedoelende de start met goede vogels van dat betreffende ras, vele jaren kweken en goede vogels van dat ras blijven brengen. Op deze manier kunnen we alleen maar voldoening hebben van de mooie hobby waarmee we bezig zijn. De bedoeling

is nu om regelmatig een van de rassen te bespreken waardoor de postuurvogels weer wat meer aandacht krijgen in ons mooie maandblad "Onze Vogels". Als aansluiting op deze inleiding zullen we als eerste van deze rassen nemen.

DE BORDER

Bij de naam border, gaan onze gedachten eerst uit naar een vogel met rondingen. Een goede border laat over het gehele lichaam zijn rondingen zien. Beginnende bij het kopje, moet vanaf het kleine snaveltje de koproning mooi oplopen en dan ook rond doorlopen tot in de nek. Het kopje moet ook de wangen goed tot uiting laten komen want hierdoor zal men van elke kant gezien de rondingen van het kopje beter zien uitkomen. Ook het oog moet mooi centraal liggen. De hals en de nek moeten kort zijn en mogen zeker niet te vol zijn, daar we anders geen goede nekinval krijgen en de mooie overgang van kop naar schouders en rug zullen missen. De romp moet een goed volume bezitten, schouders en rug breed en mooi afgerond, zoals ook de borst goed vol en mooi afgerond moet zijn, dit vanaf de snavel tot onder de staartinplant. De vleugels moeten goed aansluiten en mogen zeker niet te lang zijn. Wat we bij vele borders zien is dat de staart vrij lang is en deze moet juist kort en smal zijn. Een te brede staartinplant is toch een behoorlijke fout. De grootte! Er worden nog steeds veel borders ge-

kweekt welke ondanks goede en mooie rondingen wel de grootte te boven gaan, deze moet zijn tussen de 14 en 15 cm. We zullen hier toch ook in de toekomst aan moeten werken. Ook de pootjes zijn van groot belang, deze moeten middellang zijn en iets gebogen, met het bovenbeen net wat zichtbaar. Door deze pootstand zal de border ook een halfopgerichte houding laten zien, hetgeen we ook **willen** zien. De bevedering moet vrij zacht zijn maar vooral goed aangesloten waardoor de rondingen nog beter tot hun recht komen. De border is ook een levendig vogeltje waardoor deze tijdens zijn bewegingen ook regelmatig zijn rondingen zal behouden. Beoordeel nooit een border die zijn volle rusthouding heeft aangenomen want dan kan men wel eens bedrogen uitkomen. Bij het samenstellen van de kweekparen zal men terdege rekening moeten houden met de bevederingsstructuur. De paring intensief x schimmel kan in vele gevallen het ideale benaderen, maar kunnen we toch met een behoorlijke variatie te maken hebben, waardoor we moeten zoeken naar die welke bij elkaar passen en dan hopen op een welke vrij zacht is en niet te lang zodat er een goed aaneengesloten bevedering ontstaat. Let er ook bij de kweekparen op dat de vogels een rustige indruk maken. Het levendig zijn wil niet zeggen zich wild door de kool bewegen, want deze vogels zullen het op de T.T. nooit ver brengen. Samengevat kunnen we zeggen dat

de meeste fouten bij een border zijn: **Kopje** te smal of te plat, moet van alle kanten gezien rond zijn; **Hals**, te vol, moet kort en fijn zijn, waardoor de nekinval beter tot zijn recht kan komen; **Rug**, te vlak, te smal of ronding in de rug te laag. Moet van bovenaf gezien breed zijn, vooral in de schouders en niet in het midden, en de volle ronde rug moet net achter de goede nekinval beginnen; **Vleugels**, zijn dikwijls vrij lang, moeten kort zijn, waarbij de vleugeltoppen goed tegen elkaar gesloten moeten samenkomen, ook de dekveertjes hierboven moeten goed gesloten zijn; **Borst**, in vele gevallen te vlak, moet goed vol en rond zijn en door een goede gesloten bevedering geen putje of gespleten borsbevedering laten zien; **Pootjes**, te kort, moeten middellang zijn, dienen iets zichtbaar en de vogel moet ook hiervan gebruik maken en niet regelmatig een liggende houding aannemen op de zitstok; **Staart**, te lang en te breed, moet kort en smal zijn, vooral bij de staartinplant smal en volrond. Als kweekvogels zullen die met fouten zoals hier omschreven ongeschikt zijn. Met een vogel met de goede eigenschappen maar misschien wat te klein of net wat te groot, zal men betere resultaten behalen als kweekvogel. De volgende keer bekijken we weer een ander ras.

usel

De

Enige kwartels

Door: Prof. Dr. Anthonie Stolk.

De zangkwartel *Dactylor thoracicus* komt in de bergwouden van Midden Amerika voor, van Honduras tot Vera Cruz. Zoals de naam zegt, kan hij zingen en zo is hij de enige zanger onder de hoendervogels. Het zingen wordt vooral bij het invallen van de schemering gedaan. Het lied begint met drie diepe fluittonen, die met een voortdurend toenemende geluidsterkte ten gehore worden gebracht. Daarna volgen de klanken tsi-wa-lieu-a, die drie tot zes keer worden uitgestoten. De zangkwartel heeft een korte staart en een zwakke snavel.

De Montezuma-kwartel *Cyrtonyx montezumae* is het kleinste boomhoen. De bontgekleurde vogel wordt aangetroffen in lichte, met gras begroeide denne en eikebossen op hoogten tussen twaalfhonderd en zeventienviinghonderd meter. Het woongebied omvat de hooglanden van Nieuw Mexico tot Nicaragua. De bouw is gedrongen en de staart is kort. De kuif is kort en dik en tegen de achterkop aan gelegen. Met de poten wordt de grond compleet omgeploegd om het voornaamste voedsel, de wortelstok van zeggen van het geslacht *Carex* te vinden. Voor een hoendervogel is het nest vrij kunstig gebouwd. Het bestaat uit een kuiltje in de grond dat met dons en lijne grashalmen wordt bekleed. Ter camouflage wordt de kuif ook nog eens met grashalmen overdekt. Het legsel bestaat uit zes tot zestien eieren die door beide partners in 25 of 26 dagen worden uitgebroed. De jongen worden door beide oudervogels grootgebracht. In hun oorspronkelijk gebied zijn Montezuma kwartels al vrij zeldzaam geworden door de sterke exploitatie van de weidegronden. De geschubde blauwe kwartel *Callipepla squamata* dankt zijn naam aan het schubpatroon van het verenkleed. Dit wordt veroorzaakt doordat de enigszins ronde veren zwarte randen hebben. Verder wordt hij gekenmerkt door een brede korte kuif. In zijn zeer droge woestijnachtige woongebieden of woestijnsteppen van Midden Mexico, Colorado, Kansas en Texas, waar hij het enige boomhoen is, vliegt hij regelmatig in troepen van zes tot tweehonderd dieren naar ververwijderde drinkplaatsen. Broeden wordt vrijwel alleen in de maanden juni en juli gedaan, de enige tijd van het jaar dat het daar regent. Blijft de regenval uit of is deze bijzonder groot, dan komen er door voedselgebrek vrijwel geen jongen volwassen. Worden echter onder gunstige weeromstandigheden in de daarop volgende jaren onmiddellijk twee of drie broedsels per jaar grootgebracht, dan kan het bestand weer aanzienlijk toenemen.

Nuttige wenken bij de

De Zilverisabel

Een prachtige isabel met de witte bijkleur. Deze vogels zien we de laatste jaren te weinig op onze tentoonstellingen. Is het dan zo'n moeilijke vogel? We kennen deze vogels in twee soorten nl. met de dominant witte bijkleur en met de recessief wit factor. Het grote probleem bij de vogels met de dominant wit factor is de gele aanslag in de pennen, die daar vaak te vol aanwezig is. Men zou verwachten dat de zilverisabellen met de recessief wit factor uitkomst zouden brengen. Niets is echter minder waar. Er is geen gele aanslag meer in de pennen omdat de recessief factor een totale beletter is van het geel. Maar het schijnt dat de zilverisabel er niet altijd beter van wordt. Het blijft ook bij de recessief witte bijkleur een kunst om goede exemplaren te kweken. De zilverisabel als tentoonstellingsvogel is een lichte schimmel. Bij deze vogels vloeien het bestrepingpigment en het tussenpigment goed in elkaar, terwijl de schimmel er als een zachte waas overheen ligt. Deze combinatie geeft de vogel een zachte, vloeiende kleurtint, die vooral bij de poppen mooi uitkomt. Het zijn dan ook de poppen die op de tentoonstellingen het hoogste scoren. Juist omdat we hier met de zwakste kleuruitingen te maken hebben, vallen fouten in dit kleurenpatroon duidelijk op. Om er enkele te noemen:

- Het pigment begint niet boven de snavel.
- Pigmenten vloeien niet voldoende.
- Te streperig, vooral de mannen.
- Onvoldoende flankbestreping.

Wanneer we met zilverisabellen gaan kweken moeten we een aantal zaken goed in de gaten houden.

- We hebben hier te maken met de dominant wit factor.

Wanneer deze dubbel aanwezig is, kan lethaliteit optreden. Veel topkwekers trekken zich daar niets van aan en kruisen met een gerust hart vogels aan elkaar die beide in het bezit zijn van deze dominant wit factor, dus zilverisabel x zilverisabel. Ook in de vetstofvogels met deze factor wordt dominant wit x dominant wit gepaard. Men kan zich dan ook afvragen hoe sterk deze lethaalfactor werkt. Het schijnt allemaal best mee te vallen. Toch is het verstandig niet onbepert

door te kweken, want dan zullen op den duur wel problemen ontstaan. Met verstand en inzicht komt men hier wel een heel eind.

- Wil men alle risico's van lethaliteit uitsluiten dan is het nodig om de gewone isabellen te gebruiken met de zachtgele bijkleur. Als we zo'n gewone isabel nemen, moeten we er wel op letten dat hij een zo laag mogelijk geelbezit heeft. Daar zit vaak het grote probleem, omdat er maar weinig kwekers zijn die zich speciaal toeleggen op het kweken van goede isabellen. Een goede partner voor de zilverisabelkweek is dan ook moeilijk te vinden. Een zilverisabelkweker kan dat het beste zelf doen. Een kweek isabellen opzetten naar de zilverisabellen.

- Een derde punt is dat, willen we goede zilverisabellen voor de tentoonstelling kweken, er een groot aantal vogels gekweekt moet worden willen we iets te kiezen hebben. De geboren isabellen vallen af, de mannelijke zilverisabellen vallen af. We houden dus een vierde van het aantal jongen over waaruit we een keuze moeten maken. Misschien is dit wel de belangrijkste reden waarom we er zo weinig zien.

Kweekadviezen

- 1) Zilverisabel man x isabel pop
Dit is de meest veilige fok. We zorgen ervoor dat de isabel pop een zeer zwak geelbezit heeft. Verder moeten deze partners een goede flankbestreping hebben en in de rug goed vloeien. Bij de man letten we op de mate van intensiviteit.
- 2) Isabel man x zilverisabel pop zie bij paar 1 voor de gestelde eisen.
- 3) Zilverisabel x zilverisabel
Als we er voor zorgen dat de bevedering en de mate van pigment bij elkaar past, kunnen we deze paring probleemloos proberen. Ook hier geldt weer dat de lethaalfactor een rol kan spelen. Zoals we bij alle andere vogels met de dominant wit factor zien, schijnt het allemaal best mee te vallen.

Tot slot moeten we er toch heel speciaal op wijzen dat bij de kweek met zilverisabellen, de gewone isabellen onmisbaar zijn. Het is en blijft dus

roodisabel

zilverisabel

zaak naast de zilverisabellen te hebben met een zeer zwak geelbezit. Als we isabellen aan moeten schaffen, is de kans groot dat we vogels kopen die uit de goudkweek afkomstig zijn. Dat zijn in de regel vogels met een te hoog geelbezit en die kunnen we voor zilverkweek niet gebruiken. Een goede stam isabellen naast de zilverisabellen is dus noodzaak,

We weten dan zeker welke eigenschappen in de door ons zelf gekweekte vogels aanwezig zijn. Dat geeft een grotere kans op een goede kweek.

Oranjeroodisabel

Zoals in de andere series hebben we ook bij deze serie de vogels met de oranjerode bijkleur. We kennen hier

de oranjerood isabel en de oranjerood isabel schimmel. De intensieve mannen zijn daar de tentoonstellingsvogels en van de schimmel spelen we in de regel de poppen. Bij beiden, de mannen en de poppen, wordt de volle oranjerode bijkleur verlangd. Wat de andere eigenschappen betreft, verwijzen we naar wat bij de andere gepigmenteerden in de isabelserie is gezegd.

Kweekadviezen

Voor de intensief kweek:

- 1) Oranjerood isabel man x oranjerood isabel pop licht schimmel
- 2) Oranjerood isabel man, licht schimmel x oranjerood isabel pop.

Voor de schimmelkweek:

- 3) Oranjerood isabel man zeer licht schimmel x oranjerood isabel pop matig schimmel.
- 4) Oranjerood isabel man, matig schimmel x oranjerood isabel pop, licht schimmel.

Bij de schimmelvogels letten we heel speciaal op een goede gelijkmatige schimmelverdeling over de gehele vogel. Wat betreft de doorkleuring in de pennen zijn er bij deze roodfactorige vogels minder problemen als bij de vogels met de gele bijkleur. Deze roodfactorigen dienen in de juiste hoeveelheid en op de juiste tijdstippen kleurstoffen toegediend te krijgen. Afsluitend kunnen we zeggen dat we met de isabelserie een groep schitterende vogels bezitten die we om die reden vaak op de tentoonstellingen te zien krijgen. Het is ook een uitdaging om met deze vogels aan de slag te gaan.

Tekst: B.H.Benes. Foto: J.Blasman.

Half maart van dit jaar kwamen de vogeltjes via een bekende handelaar in mijn bezit. Ze werden verkocht onder de Engelse naam Rufous-tailed robin, met als wetenschappelijke naam, *Erithacus sibilans*. Dat kon ik echter niet terugvinden in de encyclopedie van Perrins, de soort bleek te zijn ondergebracht onder de naam *Luscinia sibilans* met als Nederlandse naam: Snornachtegaal.

De vogeltjes lijken qua grootte en gedrag veel op de bekende roodborst, maar hebben in plaats van een rode borst, een grijsbruine geschubde borsttekening en een halvemaanvormige vuilwitte keelvlak, die naar de nek toe in een streep uitloopt, terwijl de staart roestbruin van kleur is. Hun grootte is 15 cm en hun leefgebied is China en Siberië. Aanvankelijk werden de vogeltjes in een grote kooi ondergebracht, waar ik meteen de gelegenheid had ze goed te observeren. Daarbij bleek mij, dat er gering verschil moest zijn tussen man en pop, n.m.m. waren de veerzomen van de man iets lichter van kleur, terwijl de

keelvlak iets helderder leek. De vermoedelijke pop werd voorzien van een knijpring en op 13 april verhuisde het stel naar de buitenvolière van 10 bij 8 bij 3.50 meter, met aansluitend stenen binnenverblijf van 4x2x2 meter. Al na enkele dagen begon de man zijn luide ratel te laten horen, zo luid zelfs, dat hij achter in de tuin, zo'n 100 meter verder, goed was te horen. Op 6 mei zag ik dat beide vogels belangstelling toonden voor een half rond stuk boombast. Gelet op het roodborstachtige gedrag van de vogels verbaasde me dit niet echt, maar op 10 mei zag ik uit een gesloten kastje met kleine invliegopening een

paar halmpjes steken. Dit kastje bevond zich ca. 1.30 meter van de grond tegen een dode dennenstam. De dag daarop zag ik de pop ijverig slepen met halmpjes, dode bladeren en kokos, vergezeld door de man die echter niet daadwerkelijk meehielp bij de nestbouw. Op 13 mei miste ik de pop en toen zij later op de dag in de volière rondscharrelde kon ik het niet laten om te kijken en inderdaad, het 1e ei. Pas op 14 mei nam ik voor het eerst baltsgedrag waar, waarbij de pop nagenoeg een geheel horizontale houding aannam, d.w.z. de hals gestrekt naar voren en de gespreide staart horizontaal naar achteren. De

man toonde het tegenovergestelde, hals en staart nagenoeg loodrecht omhoog, waarbij hij schoksgewijs om het popje danste. Een paring heb ik in het geheel niet waargenomen. Dit ritueel herhaalde zich meerdere malen, waarbij de man af en toe heel ingetogen zijn ratel liet horen. Naar mijn mening is de pop pas op 17 mei beginnen te broeden, na het leggen van het 5e ei. Op de 18e mei zag ik haar nieuwsgierig vanuit het nestkastje naar me kijken toen ik wat meelwormen strooide en even later verliet zij het kastje. Bij nestcontrole bleken er toen 6 eitjes te zijn. Deze controle verontrustte het vogeltje totaal niet en toen zij even later terugwilde naar haar nest, moest zij bijna een gele kernbijter opzij duwen die op een takje pal voor het nest was gaan zitten. Ook met de overige bewoners van de voliëre, onder meer diksnavelmezen, witborstrallen, krokodillenwachters en Niltava's waren er geen problemen. Ongeveer 10 minuten nadat de pop op het nest was teruggekeerd, hoorde ik haar vanuit het nestkastje zingen, op dezelfde ingetogen manier als de man deed tijdens de balts. Geen twijfel mogelijk, terwijl zij zong zat de man nauwelijks een meter bij me vandaan en deed zijn bek niet open. Later heb ik de pop vaker vanaf het nest horen zingen. De eerste dagen werd de pop, als zij het nest verliet, direct vergezeld door de man. Na ongeveer een week hield de man het voor gezien, zijn gezang klonk niet meer zo vaak en zo luid. Ik heb niet een keer kunnen zien dat de pop door hem op het nest werd gevoerd, evenmin heb ik waar kunnen nemen dat de man haar afloste bij het broeden. 's Nachts misschien? Toen brak er wel een zeer warme periode aan, heet en met een zeer sterk drogende oostenwind. De plaats van het nest was in dat opzicht slecht gekozen, nagenoeg de hele dag brandde de zon op het kastje. Ik besloot met de tuinslang in de nevelstand in de aanval te gaan. In ieder geval 2x per dag sproeide ik het kastje en de omgeving flink nat. De nachtegaal zal het hebben beschouwd als tropische regenbuien, ze trok zich er niets van aan. Omdat de pop de keren dat ik het zie, slechts heel kort van het nest is voer ik volop meelwormen, het lijkt mij het enige voedsel dat ze krijgt. Ze is maximaal 10 minuten van het nest, waarbij ze niet de tijd neemt naar de binnenvoliëre te vliegen, waar alle voer tot haar beschikking staat. Voor het overige

broedt de pop erg vast, ze is erg tam en ik kan haar door de opening in het kastje bijna aanraken. Ze blijft rustig zitten en vliegt ook niet van het nest, als ik me weer verwijderd heb. Ik probeer nu de pop van alles aan levend voer te verstrekken, pinky's, meelwormen, buffalo's, fruitvliegen, rode mug-gelarven, mierenpoppen, maar ze neemt alleen wat meelwormen. Op de 30e mei zie ik aan de pop, dat er iets aan de hand moet zijn, ze is onrustig en wipt nerveuzer met de staart dan normaal het geval is. Bij controle blijken er 2 jongen te zijn, ze zijn al droog en sperren hun bekjes. Aan de staart, die door de opening van het kastje zichtbaar blijft, zie ik, dat de pop later op de dag de jongen voert. Volgens mij uitsluitend met hetgeen zij in de voliëre vindt aan spinnetjes, kevertjes en wat dies meer zij. Ik zie haar tenminste niet bij de buffalo's of ander levend voer. De man reageert totaal niet op de situatie, zingt af en toe, maar houdt zich afzijdig. Mogelijk zijn de eierschalen door de pop opgegeten, ik kan geen stukje terugvinden. De uitwerpselen van de jongen worden in ieder geval door de pop gegeten, het nest is schoon en er wordt niets weggedragen. Op de 3e juni, de 5e dag, worden de 2 jongen geringd met 2,5 mm wat nog maar nauwelijks lukt. De 4 eitjes, die niet zijn uitgekomen, worden door mij verwijderd, ze blijken onbevruucht. Deze zijn licht blijfgroen, matglanzend, met talrijke onderliggende roestkleurige vlekjes, die aan de scherpe pool ontbreken en aan de stompe pool bijna een kap vormen, de grootte is 18x13 mm. De jongen zijn vrijwel kaal met een vrij donkere huid, alleen op de kop hebben ze wat donkergrijs pluiz. De daaropvolgende dag bleek het grootste jong totaal verregend op de grond voor het nest te liggen. Toch eruitgegooid, ondanks het stukje ventielslang om de ring? Ik vraag me wel zo langzamerhand af, of de pop nog wel voert, ze verlaat het nest nauwelijks en bij terugkeer heeft ze niets in de snavel. Dit gaat zo door van de 4e tot de 9e, gedurende die tijd zie ik haar nagenoeg niet met voer in de snavel en toch zie ik haar nu en dan voerende bewegingen maken, ik begin bijna te geloven, dat ze uit de krop voert, iets wat me uiterst onwaarschijnlijk voorkomt. Dan op de 9e zie ik haar met een meelworm in de bek naar het nest vliegen, nu enkele keren achtereen. Het voeren is dan verder geen probleem meer en op de 12e bemerk ik, dat de

pop met een meelworm in de bek niet meer naar het nest vliegt, maar naar ergens onder in een spar. Bij controle blijkt inderdaad het enig overgebleven jong het nest te hebben verlaten en op de onderste tak van een spar af te wachten, wanneer de maaltijd wordt gebracht. Vader nachtegaal houdt zich nog steeds afzijdig, zingt nauwelijks meer en neemt in geen geval deel aan voeding of opvoeding van het jong. De volgende dagen zie ik de pop regelmatig met een meelworm in de bek naar diverse plaatsen vliegen. Zo nu en dan zie ik het jong ook ergens in de begroeiing zitten en bij nadering van de pop sperren. Opvallend is voor mij wel, dat het jong totaal geen geluid geeft, althans voor mij niet hoorbaar. Het kuiken lijkt nog het meest op een jonge roodborst, dezelfde donkere rugzijde en dezelfde donkerbruine schubtekening op de borst, terwijl de vuilwitte keelvlak nog totaal ontbreekt. Wel weet het met iets, wat nog in het geheel geen dienst doet als staart, dezelfde wippende beweging te maken als de ouders. De 18e zie ik het jong naar de bak met pinky's gaan en voor het eerst zelf het voer naar binnen werken. De pop brengt hem even later nog een paar keer een meelworm, die ook kennelijk met smaak naar binnen wordt gewerkt. Dezelfde dag, enkele uren later, gunt de pop het jong geen blik meer waardig, ze begint met nestmateriaal te slepen naar een halfopen kastje in een spar en hoewel ze daarbij vlak langs het jong komt, schenkt ze totaal geen aandacht meer aan de takkeling. Deze op zijn beurt vindt het zo ook wel prettig en op de 25e juni vliegt het jong monter door het verblijf, op weg naar volwassenheid. De pop heeft inmiddels het volgende nest klaar, maar omdat de man is beginnen te ruïen, verwacht ik daar niets meer van.

EDELPAPEGAAIEN

Edelpapegaaien nemen een geheel eigen plaats in binnen de wereld van de kromsnavels. Het zijn vrij gedrongen, hoekige vogels met een gewicht van ongeveer 450 gram, een merkwaardige veerstructuur en een zeer bijzonder verschil in uiterlijk tussen man en pop. Er bestaat slechts één geslacht, met daarbinnen verschillende ondersoorten. Deze zijn lang niet allemaal bij ons bekend, maar dat is op zich niet zo belangrijk. Het onderscheid is soms immers maar zeer gering. Sinds ze niet of nauwelijks meer worden ingevoerd is de liefhebber zich in sterkere mate toe gaan leggen op de kweek, en er worden nu al behoorlijke resultaten mee behaald. De beperkte beschikbaarheid heeft echter eveneens gevolgen gehad voor de prijzen: die zijn behoorlijk gestegen. De wetenschappelijke naam *Eclectus roratus* laat zich als volgt verklaren. *Eclectus* is afgeleid van het Griekse 'eklektós' = uitgelezen: *roratus* van het latijnse 'ros' = dauw: dus: met dauw bedekt.

Verspreiding en ondersoorten

Edelpapegaaien komen voor op Nieuw Guinea en op verschillende eilanden daar omheen, van het Indonesische eiland Sumba in het westen tot de Salomon Eilanden in het oosten. Ook in het uiterste noorden van Australië, op het Cape York schiereiland, zijn ze te vinden. Forshaw onderscheidt in "Parrots of the World" tien ondersoorten:

1. ***Eclectus roratus roratus*** of Grote edelpapegaai van Buru, Ceram, Ambon, Saparua en Haruku;
2. ***E.r.vosmaeri*** of Halmahera edelpapegaai van de grotere eilanden in de noordelijke en centrale Molukken;
3. ***E.r.westermani***, waarvan alleen exemplaren uit de volière bekend schijnen te zijn;
4. ***E.r.cornelia*** of Cornelia's edelpapegaai van het eiland Sumba;
5. ***E.r.riedeli*** van de Teniber eilanden;
6. ***E.r.polychloros*** of Nieuw Guinea edelpapegaai van de Kai Eilanden, Nieuw Guinea en verschillende eilandjes langs de kust ervan;
7. ***E.r.biaki*** van het eiland Biak;
8. ***E.r.aruensis*** van de Aru Eilanden;
9. ***E.r.macgillivrayi*** van noordelijk Australië;
10. ***E.r.solomonensis*** van de Admiraliteitseilanden, de Bismarck Archipel en de Salomons Eilanden.

Zeer kenmerkend voor edelpapegaaien is het verschil in kleur tussen man en pop, een contrast dat het meest extreme voorbeeld van seksueel di-

*Edelpapegaaien komen voor op vele eilanden rond Nieuw Guinea van Sumba in het westen tot de Salomon eilanden in het oosten. De ondersoorten zijn voornamelijk te herkennen aan de kleur van de poppen. Zo komt bijvoorbeeld de bijna volledige rode Cornelia's (*E.r.cornelia*) van Sumba; de kleinere, maar ook rode, *E.r.riedeli* van de Tenimber Eilanden. Van de ondersoorten met lichtrode of mauvekleurige poppen zijn de nominaatvorm *E.r.roratus* en de *E.r.vosmaeri* met gele onderstaartdekveren beperkt tot de zuidelijke Molukken, Buru, Ceram en Ambon en resp. de noordelijke Molukken. Ondersoorten die lijken op de Nieuw Guinea (*E.r.polychloros*) bewonen de Aru Eilanden, Nieuw Guinea en de eilanden richting Salomon Eilanden, waar ze in grootte afnemen naar de meest oostelijke grens.*

morfisme van alle papegaaiachtigen is. De verschillen zijn zo groot dat beide geslachten vroeger voor afzonderlijke soorten werden gehouden. Bij de meeste ondersoorten is het verenkleed van de pop een combinatie van tinten rood, kastanjebruin, blauw, violet en mauve, terwijl sommige ook nog geel in de staart hebben. Met uitzondering van de donkerblauwe slagpennen zijn de mannen smaragd-groen met rood op de flanken en ondervleugeldeveren en wat blauw op de schouders. De ondersoorten variëren en enigszins in grootte en in de intensiteit van de lichaamskleur. De bovensnavel van de man is oranje-geel, de ondersnavel is zwart, evenals de gehele snavel van de pop. Het verenkleed heeft vooral bij helder weer een bijna lichtgevend effect; de kleuren zijn rijk en glanzend. Wat vooral opvalt is de wat haarachtige structuur van de veren. Door dit alles lijkt de vogel soms wel wat fluweelachtig. De ogen kunnen worden "opgeblazen", doordat de grootte van de pupil kan worden veranderd. Dit doet zich vooral voor bij de balts of bij dreiging. De iris van de volwassen man kan variëren van geel tot geelbruin, die van de man van bijna wit tot bleek geelbruin.

De verschillende ondersoorten zijn vooral te herkennen aan de kleuren van de poppen; bij de mannen is dat veel moeilijker en zit het onderscheid meestal slechts in kleine nuances. In het verleden was de enige zekere manier om ze uit elkaar te houden de mannen uit een groep geïmporteerde

De

se

vogels te halen waarin de poppen allemaal gelijk waren. In zo'n geval was het vrijwel zeker dat beide geslachten bij elkaar hoorden. De vijf duidelijkst van elkaar te onderscheiden ondersoorten zijn roratus, vosmaeri, cornelia, riedeli en polychloros. Bij de nominaatvorm (roratus) is de pop rood, hoewel de rug en de vleugels wat matter en bruiner van tint zijn; de buik en een band onder de nek zijn purperblauw. De uiteinden van de staart zijn oranjegeel. De man is hoofdzakelijk groen met een blauwe vleugelbocht, rode ondervleugeldekkers en rode flanken; de staartveren zijn iets aangelijpt met gelig wit. De lengte is ongeveer 35 centimeter. De man van de vosmaeri of Halmahera lijkt hier op maar is duidelijk groter, heeft een blauwige waas op het verenkleed en vertoont minder rood op de flanken. De pop is eveneens groter en is op de rugrijde wat helderder rood. Haar onderstaartdekveren zijn geel en de staart vertoont een brede gele zoom aan het eind. Bij de cornelia is de man eveneens wat groter; hij laat bovendien bleekgroene randen aan de rugveren zien. De kop en de nek zijn bleker groen, en de staart heeft een blauwe waas. De pop is een zeer grote rode vogel zonder blauw; er bevindt zich slechts een smalle gele rand aan het einde van de staart. De man van de riedeli is als een veel kleiner nominaatvorm met de nek en de wangen wat meer blauwgroen en een brede gele staartband. De pop is geheel rood; zij verschilt van de cornelia door haar veel kleiner formaat en de gele onderstaartdekveren. Bovendien heeft ze een brede gele rand aan de staart. Als vijfde is er dan nog de polychloros of Nieuw Guinea edelpapegaai. De man is gro-

2

ter dan de nominaatvorm met een gelige aanslag in het groen. De staartveren hebben een bleekgele rand. De pop heeft een smalle blauwe rand rond de ogen en een blauwe buik. Ook loopt er een blauwe band tussen rug en nek. De onderstaartdekveren zijn rood en het uiteinde van de staart is oranje.

Voeding

In de natuur eten deze vogels voornamelijk vruchten, noten, zaden, bessen, bladeren, bloesems en nectar. Ze zijn wat minder op zaad gericht dan bijvoorbeeld de Australische parkieten. Om in een goede gezondheid te blijven hebben ze veel groenvoer nodig; daar is hun spijsverteringssys-

teem op afgestemd. In de winter kan ze daarvoor bijvoorbeeld kool en spruitjes worden aangeboden; in voorjaar, zomer en herfst is het wat gemakkelijker omdat er dan veel meer uit groentetuin en natuur beschikbaar is. Ook maïskolven versmaden ze niet. Daarnaast moet er uiteraard een goed zaadmengsel beschikbaar zijn. En ook gekiemde zaden zijn wel aan te bevelen.

Bovendien genieten ze erg van fruit in verschillende vormen. Dit moet bij voorkeur in kleine stukjes worden gesneden omdat ze dan zo weinig mogelijk verspillen. Normaal gesproken pikken ze een stuk fruit of een vrucht in de poot, nemen er een paar

Internationale show parkieten sociëteit Twente " Euregio 1992" grootste show van parkieten en papegaaien in Europa

Groot Assortiment zeldzame vogels van GRASPARKIET tot ARA's.
Zeldzame soorten-mutaties en eerste Wereldweek. Speciale lory-afdeling met
Internationale inschrijvingen. Met beurs.

Geopend: Vrijdag 13 Nov. van 10.00 tot 21.00 uur
Zaterdag 14 Nov. van 10.00 tot 21.00 uur
Zondag 15 Nov. van 10.00 tot 17.00 uur

Lokatie "LUTTIKHUIS" oude rijksweg Hengelo - Oldenzaal voor inf. over show en eventuele overnachting 05415 - 51656

3

4

happen van en laten het dan vallen.

Verzorging

Pas ingevoerde vogels hebben de reputatie vrij kwetsbaar te zijn, maar volledig geacclimatiseerde en hier gekweekte exemplaren zijn gehard en kunnen lang leven, onder de voorwaarde van een goede voeding en verzorging. Schaf daarom bij voorkeur jonge vogels aan; u weet dan waar u aan toe bent. Laat pas geïmporteerde (als u die toevallig nog ergens tegen mocht komen) voor wat ze zijn. De prijs is altijd wel veel lager, maar u loopt veel risico's, en in de meeste gevallen is goedkoop duurkoop.

De eerste indruk dat deze vogels enigszins sloom zijn valt wel wat mee. Poppen hebben de naam dominant te zijn. In veel gevallen is dat ook zo, maar andersom schijnt ook wel eens voor te kunnen komen. Beide geslachten kunnen een slecht humeur goed afreageren. De geluiden zijn over het algemeen zacht en plezierig, maar alle individuen zijn wel in staat hard te kriesen, en een enkeling doet dat regelmatig. Zulke vogels gaan vaak van hand tot hand, omdat niemand ze wil hebben.

Om gezond te blijven en lang te leven hebben edelpapegaaien voldoende beweging nodig, en als ze de nodige

ruimte hebben maken ze daar goed gebruik van. Het is daarom niet verstandig ze klein te huisvesten. Hoewel er reeds (in Engeland/Amerika) resultaten zijn behaald in kooien van ruim een kubieke meter is dat natuurlijk niet het doel waarnaar we moeten streven. Als ze te weinig bewegingsruimte hebben zullen ze spoedig te vet worden, en dat heeft niet alleen nadelige invloeden op de gezondheid maar ook op de voortplanting. Een vollere lengte van 4,5 meter is voldoende, maar 6 meter is beter. Een breedte van 1,5 tot 2 meter is ideaal, alhoewel ook best met een meter kan worden volstaan.

Hoewel deze vogels temperaturen onder nul kunnen weerstaan is het een goede zaak ze te beschermen tegen koude en vochtig-kille winden, iets wat overigens voor alle kromsnavers geldt. De bovenkant van de buitenvlucht moet niet geheel worden overdekt, omdat het nat-weervogels zijn die graag tijdens regen (of sproeien) ondersteboven aan het gaas hangen, met uitgestrekte veren en vleugels. Hoewel sommige exemplaren vrij destructief kunnen zijn raken de meesten het gaas en het raamwerk niet of nauwelijq aan. De zitstokken moeten minstens de doorsnee van bezemstelen hebben maar moeten niet te glad zijn, om een goede grip

en een succesvolle paring te bevorderen.

Als zich eenmaal een goed paar heeft gevormd komt er een hechte band tot stand. Als er echter één van de partners wegvalt kan het soms lang duren voor de overblijvende weer een ander accepteert. Vooral als een nieuwe man bij een pop wordt geplaatst gaat dat niet altijd even gemakkelijk. Het is dan ook beter de pop bij de man in te brengen, en niet andersom. De pop komt dan in het territorium van de man, en is daardoor psychologisch wat in het nadeel. Als dat na een tijdje is opgeheven zijn ze vaak al voldoende aan elkaar gewend en ontstaan er geen problemen meer. In het omgekeerde geval wil de pop de man nog wel eens agressief benaderen.

Voortplanting

Edelpapegaaien zijn niet zo sterk aan het broedseizoen gebonden als we dat van de meeste andere papegaaiachtigen kennen. Ze kunnen bijna op elk moment van het jaar wel in broedconditie komen, los van de weersomstandigheden. Het is natuurlijk wel verstandig dit wat in de gaten te houden en ze niet in de winter hun gang te laten gaan. Bovendien moeten ze natuurlijk de nodige rust tussen de broedperiodes hebben. Het komt regelmatig voor dat de pop een

use!

De!

paar weken na het uitvliegen van de jongen al weer op eieren zit. Hoewel er een enkele keer wel resultaten worden behaald met tweejarige vogels duurt het toch in veel gevallen drie tot vier jaar voordat ze zich beginnen voort te planten.

Een geschikt blok dat kan worden gebruikt heeft een bodemoppervlak van 25x25 cm en een hoogte van 75 cm. Het kan zo worden opgehangen dat het invlieggat ongeveer op ooghoogte zit. De poppen graven nogal in het nestmateriaal; laat ze daarom wat oud hout stukknagen. Broedparen wennen aan hun eigen blok. Als u toevallig zo'n paar aan zou schaffen, probeer dan het blok er bij te krijgen. Sommige mannen gaan het nest in om de pop te voeren en siapen daar zelfs, vooral tijdens de koudere maanden van het jaar. Er zijn er bij die de pop tijdens het broeden gezelschap houden.

Het normale legsel bestaat uit twee eieren; een enkele keer zijn het er één of drie. Tussen het eerste en het tweede ei kan een periode van twee tot zeven dagen zitten; dit laatste doet zich vooral voor bij koud weer. Dat is natuurlijk niet zo'n gunstige situatie, omdat er dan veel leeftijdsverschil tussen de jongen kan bestaan. Afhankelijk van de weersomstandigheden, temperatuur en vochtigheid varieert de broedduur van de edelpapegaaien van vijftientwintig tot achtentwintig dagen. Bij het uitkomen zijn de jongen volkomen naakt en rose met een gele snavel. De ogen zijn dicht en de oren open. De eerste weken krijgen ze een dik dons, dat nog dikker wordt tot het moment dat de veren doorkomen, op een leeftijd van ongeveer een maand. Dan wordt de snavel ook donkerder. Al enkele dagen na het uitkomen worden de jongen dik en vet. Beide geslachten zijn dan nog gelijk. Zodra echter de eerste veren doorkomen kunnen ze al worden gesekst. Dit is het eerst te zien aan de veren op de mantel, die bij de man groen zijn en bij de pop variëren van oranjebruin tot diep kastanjebruin. De jongen vliegen na elf tot twaalf weken uit. De jonge mannen zijn dan donkerder groen dan hun vader en hun snavel wordt weer geel. De jonge poppen laten nogal wat variatie in kleur zien, zelfs binnen dezelfde ondersoort: van bijna even helder als hun moeder tot somber

5

kastanjebruin met een bronsgroene kleuring op rug en vleugels. Een dag of veertien na het uitvliegen beginnen ze zelf te eten en na in totaal vijftien weken zijn ze zelfstandig. Het is echter wel goed ze langer bij hun ouders te laten. Het duurt langer dan een jaar voordat de meeste vogels hun "volwassen" kleeft laten zien. De donkere ogen krijgen dan hun lichtere iris, de bruinige snavel van de pop wordt donkerder en de donkere strepen op de bovensnavel van de man verdwijnen om plaats te maken voor de oranjegele kleur van de volwassen papegaai. Dit gebeurt wel tot een leeftijd van twee jaar. In de natuur bevindt het nest zich meestal in een holle boom aan de rand van het bos of aan een open plek in het bos. Het zit altijd erg hoog, ongeveer tussen veertien en tweeëntwintig meter. De diepte varieert van dertig centimeter tot meer dan zes meter.

Het eerste bekende kweekresultaat werd in Europa behaald door ene meneer Frenzel uit het Duitse Freiburg die na veel mislukte pogingen in 1881 een jonge man op stok kreeg. Het eerste Britse broedgeval vond plaats in 1912 in Schotland.

Andoeningen

Edelpapegaaien zijn in de volière vrij gevoelig voor wormen; daar moet dus het nodige aan worden gedaan. Verder zijn ze naar verhouding vrij

vatbaar voor de schimmelinfectie candidiasis, die bek, tong, keel en luchtwegen aan kan tasten. Daarvoor is waarschijnlijk een tekort aan vitamine A verantwoordelijk, omdat daardoor de wanden van de spijsverteringskanalen in een slechtere conditie gaan verkeren en minder weerstand krijgen. Dit is wel waar te nemen als de vogel met het voer begint te spelen en er zachtvoer als fruit aan de snavel blijft zitten. Hij gaat dan overgeven en eet niet meer. De tong en andere delen van de bek kunnen dan zijn bedekt met een geelwitte zachte substantie. Deze vogels moeten daarom veel groenvoer en maïs hebben, en eventueel een vitaminepoeder.

Tekst: Herman Kremer

Foto's: Wolfgang de Grahl.

Onderschriften litho's:

- 1) Grote edelpapegaai, *E.r. roratus*,
- 2) Halmahera edelpapegaai, *E.r. vosmaeri*
- 3) Cornelia's edelpapegaai, *E.r. cornelia*
- 4) Nieuw Guinea edelpapegaai, *E.r. polychlorus*
- 5) Salomons papegaai; *E.r. salomonensis*

GEVLEKTE ROODMUS

In de januari editie van deze jaargang, vindt u op pagina 9 en verder een uitgebreid artikel over Roodmussen, waarbij een groot aantal soorten in kleur zijn afgebeeld. Vooral als een visuele aanvulling daarop hebben we in het aprilnummer op pagina 164 een kleurenafbeelding van de Nepal roodmus opgenomen. Inmiddels is er weer een soort ingevoerd waarvan toen nog

een afbeelding ontbrak, namelijk de **Gevlekte roodmus, *Carpodacus rhodopeplus*** en ook die willen wij u niet onthouden.

Rassen en verspreiding: **C.r.rhodopeplus**, Himalayagebied; **C.r.verreauxii** In West China en Noord Birma. Ze worden ook wel 'grote roodmus' genoemd maar hun lengte van 18 cm geeft wel aan dat ze bij

lange na niet de grootste zijn. Bij de man zijn schedel, nek en partiële kopzijden donker karmozijnrood, de wangen zilverachtig rozerood. De keel, borst, buik en stuit zijn lichtrozerood en enigszins gehamerd. De vrij lange wenkbrauwstreep is zilverachtig rozerood. Vleugels en staart zijn bruinzwart. De kleine ampennen hebben rozekleurige uiteinden en op de vleugels is een lichtere dwarsstreep zichtbaar. De snavel is geelachtig hoornkleurig. De pop is bruin met donkerder bruine bestreping en zij heeft geelachtige wenkbrauwen. Zomers leven ze op de nog begroeide berghellingen boven de boomgrens, dat is zo'n 4500 meter hoog. In de winter dalen ze af tot 2000 - 3000 meter. Broeden doen ze in dichte roodendronstruiken en de 4-5 eieren zijn blauw waarvan er zijn met en zonder tekening. Het ras verreauxii is wat kleiner dan de nominaatvorm en heeft een meer prominente dubbele witachtige vleugelstreep.

Tekst: Cees van Berkel
Foto: Jan Blasman/Van Os.

Een unieke show van duizenden vogels in honderden soorten.

De grootste ter wereld.

22 januari 1993 - 11.00-18.00 uur

23 januari - 31 januari 1993
dagelijks van 10.00-18.00 uur
in HET TURFSCHIP te BREDA

Entree volwassenen f10,-
Kinderen en bejaarden f5,-
Catalogus f17,50

Roodkap kardinalen

De roodkap kardinaal is in de kringen van de liefhebbers een zeer zeldzame

De wetenschappelijke naam luidt *Paroaria gularis* en er zijn drie rassen beschreven, namelijk *P.g.nigrogenis* welke voorkomt in Trinidad, Oost Colombia en Venezuela; *P.g.gularis* in Colombia, Venezuela, Guyana, Ecuador, Peru en West Brazilië; *P.g.cervicalis* in Oost Bolivia en Brazilië.

Ze zijn ongeveer 16 cm lang, hebben een geheel rode kopbevedering welke naar achter doorloopt tot de nek. Rond het oog zwart en ook kin en keel zijn zwart uitlopend in een punt op de borst. De schedelbevedering is wat langer dan normaal zodat er van een geringe kuifvorming sprake is; nauwlijks te zien overigens. De bovensnavel is zwart, de ondersnavel vanuit de basis duidelijk lichter soms neigend naar geel. Er is tussen man en pop geen uiterlijk verschil in verschijningsvorm. Dit is wel het geval tussen de drie rassen onderling en het grootste verschil geeft het ras *nigrogenis* te zien dat in plaats van zwart op kin

Paroaria gularis nigrogenis

gast. De soort werd en wordt zomaar zelden ingevoerd en bijgevolg zijn ons dan ook geen kweekresultaten bekend.

en keel rood is. De foto geeft een duidelijk beeld van deze verschijningsvorm. Het ras *cervicalis* heeft geen of nauwlijks zwart rond de ogen en is evenals de nominatform wel zwart op kin en keel.

Kardinalen zijn overwegend bewoners van bosachtige gebieden waar ze leven in kleine groepjes, behalve dan gedurende de voortplantingsperiode die ze altijd paarsgewijs doorbrengen. Ze fourageren op de grond en ze voeden zich met zaden van allerlei grassen en planten maar ze nemen net zo gemakkelijk ook insecten op. De snavelvorm geeft al aan dat het zaadeters zijn.

Het nest bevindt zich meestal in een dichte struik en is vervaardigd van kleine takjes, grassstengels, halmen en vezels. Het is komvormig en de nestkom wordt met zachte en soepele vezels en soms ook met dierenhaar gestoffeerd. Een legsel bestaat uit 3 tot 4 eitjes die een groenachtige schaal kleur hebben en getekend zijn met

donkere vlekjes en spatten. De broeduur bedraagt ongeveer 13-14 dagen. De jongen hebben enig dons op de rozekleurige huid. Ze verblijven ongeveer twee weken in het nest en dan vliegen ze uit. Nog enkele weken worden ze bijgevoerd door de ouders en daarna moeten ze volledig voor zich zelf op komen. Dat het jonge vogels zijn is vrij lang te zien aan de snavelhoeken. Na de jeugd-rij gelijken ze volledig op volwassen exemplaren, dat zijn ze dan ook!

In het algemeen blijft een eenmaal gevormd paartje elkaar trouw tot aan het levenseinde.

In de volière zijn het aangename vogels, kleurrijk en met een welluidende zang. Ze zijn sterk wat niet wegneemt dat de zo mogelijk rijk beplante volière moet zijn voorzien van een aansluitend eventueel te verwarmen nachtverblijf, waarin

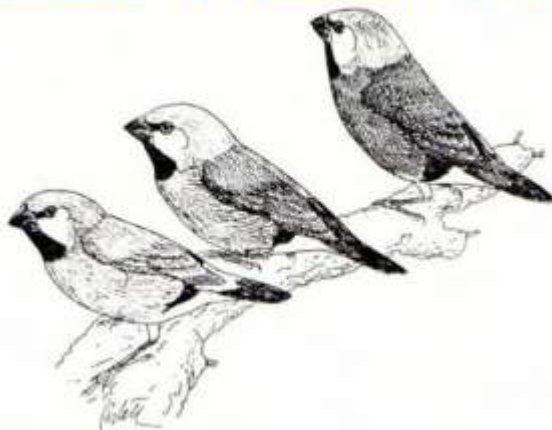
Redkopmanneke jong

Paroaria gularis gularis

ze in elk geval de bij ons zo vaak voorkomende koude en vochtige perioden kunnen doorbrengen. Naast deze positieve punten dient toch ook te worden opgemerkt dat die aardige vogels zich met name tijdens de broedperiode wel eens heel anders dan normaal kunnen gedragen. De mogelijkheid dat ze ineens veel minder verdraagzaam zijn ja zelfs agressief worden is bepaald niet ondenkbaar. Broedkoppels zal men het beste apart in een kleine vlucht kunnen plaatsen. Als basisvoedsel geven we ze een goed zaadmengsel voor grotere tropen aangevuld met wat zonnepitten, halfrijpe en rijpe onkruiden inclusief groen, wat onrijpe mais, ei-en universeelvoer, wat rui gemaakt met stukjes appel of ander rijp fruit en aangevuld met levend voedsel. Hun 'smaak' zal wellicht bepalend zijn, maar met meelwormen, vliegen, rupsen, sprinkhanen, kreukels en ander kruipend, springend of vliegend gedierte is het te proberen. Heider en fris bad-en drinkwater, dagelijks verstrekt, is noodzakelijk.

Nestelen in de volière doen kardinalen vaak in open nestkastjes maar ook wel vrijstaand in een dichte struik. Er zijn ook jongen geboren in een nest dat ze bouwden in een aan de wand bevestigde bundel heide of brem. Als nestmateriaal geven we ze droge grasstengels, cocosvezel, kleine dunne takjes, plantewortels, mos enzovoorts. Hoe groter de variatie, hoe meer keus, hoe meer kans. Zodra de jongen zelfstandig zijn en het ouderpaar zou weer aanstalten maken om een tweede legsel te produceren, is het verstandig om de jongen apart te zetten. Niet alleen ter voorkoming van enige agressie maar ook om ze geen kans te geven een legsel te verstoren.

Gordelgrasvinken

Herkomst

De gordelgrasvink is een landgenoot van de spitsstaartamadine, die we in een vorig artikel hebben besproken, met dien verstande dat het biotoop van de 'Gordel' oostelijker van het spitsstaartgebied is gelegen. Ze komen daar voor in drie rassen, verdeeld over het noordelijk gedeelte van New South Wales, South Queensland en een gebied nabij Townsville. Het zijn prachtige, altijd glad in het verenpak zittende vogels die overwegend bruin gekleurd zijn, het vleugeldek donkerder dan de borst-en buik bevedering. De kop en nek zijn grijs van kleur, de wangen hebben een lichtere tint grijs. De stuit is helder wit terwijl de onderstaartdekveren en bevedering van de anaalstreek ook licht van kleur zijn. Het bruin van de gordelgrasvink is het best te omschrijven als donker warmbruin met een rossige gloed. De borstkleur is iets minder warm. We spreken nu van de nominatvorm, *Poephila cincta cincta*. Vogels van het ras *P.c.atropygialis* hebben echter een zwarte stuit evenals *P.c.nigritecta* die bovendien dieper bruin van kleur is zonder de rossige tint. Deze laatste komt overigens uitsluitend voor op het schiereiland Kaap York. Verder hebben alle rassen gemeen dat ze het bekende befje hebben alsmede de zwarte band die over de stuit naar de broekbevedering loopt. In tegenstelling tot de spitsstaart bezitten ze een zwarte snavel en missen ze de verlengde staartveren. De zwarte oogteugel is bij elk ras aanwe-

zig. Gordelgrasvinken leven in een gebied van grasvlaktes met enige boombegroeiing. Zij vertoeven graag in de nabijheid van water. Nestelen doen zij in boomholtes of in een losstaand gebouwde nest. Er worden nesten gemaakt op grote hoogte in de bomen of in hoog gras en struikgewas. Volgens Robiller zijn wel nesten aangetroffen op een hoogte van 61/2 meter. Het schijnt dat sommige vogels een voorkeur hebben voor inwoning; hun nesten zijn wel waargenomen in de horst van roofvogels. Er zijn meerdere vogelsoorten die hier gebruik van maken en het is natuurlijk een geruststellende gedachte dat de boventuren over je huis waken. Als er voor voldoende nakomelingen is gezorgd verzamelen de vogels zich en trekken in groepen rond, zich voedend met voornamelijk graszaden.

Geslachtsonderscheid

Bij aankoop van de gordelgrasvinken gaat het natuurlijk meestal om een spannetje en dan rijst de vraag: 'hoe zie ik dat?' Nou, dat is eigenlijk niet te zien. Doorgaans is het zo dat de mannetjes een lichtere kleur grijs op de kop hebben en dat de popjes wat matter van kleur en iets kleiner van stuk zijn. Ook de befjes van de popjes zijn soms wat kleiner. Natuurlijk, dat komt voor maar het is zeker geen regel. Het enige dat geldt is de zang van de man. Mijn ondervinding is dat de mannetjes vaak iets forser zijn dan de popjes maar ook op deze regel zijn er uitzonderingen. Op bezoek bij een speciaalkweker van

Australische prachtvinken heb ik poppen gezien die behoorlijk forser uit de kluiten gewassen waren dan de mannen. Ga dus bij het samenstellen van koppeltjes niet af op formaat maar selecteer zoveel mogelijk op de zang, of nog beter op het baltsgedrag van de mannetjes. Kwekers die de gordels geruime tijd in hun hok hebben kunnen u bij het examen goed van dienst zijn. Als zij hun vogels goed hebben gade geslagen weten zij dat er een duidelijk verschil in gedrag is tussen mannen en poppen.

Broeden en verzorging

Hoe nietig en armzalig gordelgrasvinken overkomen als ze in een looper op de vogelmarkt te koop worden aangeboden, des te duidelijker manifesteren zij zich als ze thuis in een ruime kooi of volière geplaatst worden. Ik noem ze de aristocraten onder de Australische prachtvinken; zij nemen alleen genoegen met de allerbeste nestplaats, het beste stekje om te slapen en willen als eerste op de voerbak. Eigenlijk willen ze met andere vogels geen duvel te maken hebben! Of het zou moeten zijn om een robbertje te knokken. Hiermee wil ik niet zeggen dat bij gordels geen andere vogels gehouden kunnen worden. Ze kunnen prima met andere samenleven zolang het maar geen soortgenoten zijn of andere aanverwante familieleden zoals spitsstaarten en maskeramadines. Vooral in een niet al te grote volière zullen soortgenoten niet een prettig leven hebben. Aan één spannetje in volière

of kooli zult u echter erg veel plezier kunnen beleven. Zoals reeds gezegd, een gordel laat duidelijk merken dat hij er is; opvallend mooi, altijd in goede conditie en nadrukkelijk aanwezig. Bij een goede en rustige verzorging zullen zij binnen korte tijd vertrouwelijker worden. Het is werkelijk een lust om naar ze te kijken. Het wordt natuurlijk nog mooier als ze voor nakomelingen gaan zorgen. Zodra een nestgelegenheid is verstrekt zullen zij vol energie gaan bouwen. Het maakt ze eigenlijk niet veel uit wat voor kastjes u verstrekt. Mijn gordels broeden in een halfopen nestkast van royaal formaat wat ze helemaal volstouwen met lange gras halmen en cocosvezel. De vogels bouwen er samen aan en gaan net zolang door tot er een toeterachtige uitgang is ontstaan. De kraamkamer wordt bekleeft met zacht materiaal, het liefst licht van kleur. Kleine witte kippeveren genoten de voorkeur. Zorg er wel voor dat het nestkastje zo hoog mogelijk wordt opgehangen. Tussen het bouwen door zal het mannetje veelvuldig zijn gezang laten horen. Een op zich niet onprettig geluid van een mengeling aan blaasinstrumenten waarbij de klarinet onmiskenbaar de eerste partij speelt.

Een paring zal zeker zijn waar te nemen hoewel dit ook wel in het nest plaatsvindt. Gordelgrasvinken leggen ongeveer 5 eitjes per legsel en als alles goed gaat worden na een dag of 11-12 de jongen geboren. Ik zeg nadrukkelijk als alles goed gaat want het gaat ook wel eens mis. Om de één of andere reden vinden de aanstaande ouders het nodig om de eieren te verlaten of de jongen in de steek te laten. Erger nog, ik had eens een span wat vurige aanhangers van het kannibalisme was. Elk jong wat het levenslicht aanschouwde werd vrijwel direct aangepikt of overboord gezet. Gelukkig vergaat het de meeste pasgeborenen veel beter, als je een goed span hebt zullen zij hun jongen voorbeeldig grootbrengen, met alle zorgen omringen en meerdere broedsels per jaar grootbrengen. Verstrek uw vogels een goed zaadmengsel, en ik bedoel, het beste wat verkrijgbaar is. En dat geldt eigenlijk voor alle vogelsoorten; wij willen vogels houden en ervan genieten, zijn we dan niet verplicht ze het beste te geven? Maak uitsluitend gebruik van goede merkartikelen en pas op voor 'aanbiedingen' van onbekend merk. Hetzelfde geldt natuurlijk voor het op-

fokvoer, er zijn voldoende goede merkartikelen verkrijgbaar alsmede ingrediënten om een goed mengsel te maken, waarom dan een eigen probeersel verstrekken waarvan je niet weet wat er in zit? Gordelgrasvinken zijn goede eters. De meeste soorten optokvoerders zijn hun welkom. Vooral als er een bescheiden hoeveelheid gekiemde zaden wordt doorgeschept. Net als elke prachtvink zijn ze verzot op halfrijpe graszaden. Maar ook rijpe zaden gaan er prima in. Als u een kleine stukje tuin over heeft zou u eens moeten proberen wat wit (kanarie)-zaad uit te zaaien. Zodra zich aren gevormd hebben zijn ze geschikt voor consumptie. Uw vogels zijn u er dankbaar voor. Groenvoer in de vorm van vogelmuur is verder een goede aanvulling op het menu, probeer ook eens kruiskruid en herderstasje, de meeste prachtvinken voeren het graag aan hun jongen. Levend voer in de vorm van mierenpoppen, buffalowormpjes en meelwormen worden ook graag gegeten. Verstrek levend voer niet in te grote hoeveelheden, ik moet eigenlijk zeggen met mate want de kans is groot dat de oudervogels dan te vroeg aan een nieuw legsel gaan denken. Als na een periode van drie

weken verzorging de jonge gordeltjes zijn uitgevlogen worden ze nog een dag of veertien door de ouders verzorgd. Verstrek in die tijd wat extra zachte zaden zoals Japanse millet en trosgierst, dat vergemakkelijkt voor de jongen het leerproces zelf te moeten eten. Aan het eind van deze tijd zullen de jongen niet meer in het ouderlijk nest mogen komen, dit wordt gerenoveerd voor een volgend legsel. Vooral pa gordel zal zijn kroost nu gaan vervolgen, een reden voor u om de jongen een andere ruimte te geven. Als de jongen een maand of vier oud zijn hebben ze voor het eerst het 'mooie pak' aan maar volwassen zijn ze pas echt als ze een jaar zijn. Dan hebben ze de leeftijd om voor de kweek ingezet te worden. Persoonlijk vind ik prachtvinken op hun mooiste in hun tweede levensjaar, als ze wat meer uitgegroeid zijn. Tot slot nog iets over bastaardering. Bastaarden van spitsstaarten en gordelgrasvinken zijn vrij gemakkelijk te kweken en uit F1 x gordel zijn dan weer, naar men zegt, zuivere gordelgrasvinken te verkrijgen. Ik plaats echter een vraagteken bij het nut hiervan, er zijn immers voldoende kweekvogels verkrijgbaar? Laten we het zuiver houden, in het belang van onze hobby!

sel

De

Een emmertje zus en een emmertjezo!

Jan wilde wel eens weten, hoe het zat. Hij kweekt al jaren oranjeroodagaatmozaïek. Dit jaar zette hij weer een koppel oranjeroodagaatmozaïeken bij elkaar. Ze krijgen jongen en ... er blijkt plotseling een kleurafwijking bij te zitten! Een jonge pop had niet de normale zwarte strepen van de agaats, er waren nauwelijks nog strepen te ontdekken. In plaats daarvan was een wat wazig rugdek ontstaan. Alsof de strepen van waterverf waren geweest en er nu water op was gevallen, waardoor de verf helemaal was "uitgelopen" en "verwaterd". Toch was het duidelijk nog een vogel uit de agaatserie, dat kon je wel zien aan de kleur van de snavel en de poten. Zo'n zelfde verrassing maakte de heer Kollen in de tweede helft van de vijftiger jaren ook eens mee, maar dan bij zijn isabellen. Hij was toen de eerste, die pastel in zijn kanaries aantrof. Jan zijn vogel heeft dus de pastelfactor bij zich. Maar waar komt die dan vandaan? Hier komt dus de erfelijkheidsleer om de hoek kijken. Van het koppel van Jan had de man de pastelfactor bij zich, dat kan niet anders. Bij kanaries vererft de pastelfactor namelijk geslachtsgebonden, ik zal dat uitleggen. Als een vogel 2 X-chromosomen heeft, dan is het een man. Een pop heeft 1 X-chromosoom en 1 Y-chromosoom. Dit ga ik verder niet uitleggen, maar we hebben het even nodig in ons pastelverhaal. Een X-chromosoom kan een heleboel eigenschappen bij zich hebben, een Y-chromosoom is altijd leeg, zover we weten. Een wilde, grauwoene kaniëman heeft dus twee X-chromosomen, waar de pastelfactor niet inzigt. Wat gebeurt er nou, als zo'n man op één van de twee X-chromosomen wél de pastelfactor heeft? Het antwoord luidt: uiterlijk helemaal niets! Het X-chromosoom zonder pastelfactor blijkt sterker te zijn dan het X-chromosoom met pastelfactor. Je zou het

ook zo kunnen zeggen: een wilde kaniëman heeft wel pastel bij zich, maar in het X-chromosoom zit ook een pastelbeletter, die ervoor zorgt, dat het pastel niet zichtbaar wordt. In het Y-chromosoom van een pop zit helemaal niets, dus ook geen pastelbeletter. Als een pop dus pastel heeft in haar X-chromosoom, dan wordt deze factor niet belet. De vogel zal dit pastel dan ook laten zien. De man van Jan heeft één emmertje met pastel en één emmertje met pastelbeletter. Hij ziet er dus uit als een gewone agaats, maar hij vererft ook pastel. De pop heeft een emmertje pastelbeletter (het X-chromosoom) en een leeg emmertje (het Y-chromosoom). In het nageslacht komt altijd één emmertje van de man bij één emmertje van de pop. Er zijn dus vier mogelijkheden:

1. het emmertje pastelbeletter van de man komt bij het emmertje pastelbeletter van de pop. Dan hebben we een jonge man, die zuiver agaats is.
2. het emmertje pastelbeletter van de man komt bij het lege emmertje van de pop. Dan hebben we een jonge pop, die zuiver agaats is.
3. het emmertje pastel van de man komt bij het emmertje pastelbeletter van de pop. Dan hebben we een jonge man, die agaats is, maar pastel vererft, dus net als zijn vader.
4. het emmertje pastel van de man komt bij het lege emmertje van de pop. Dan hebben we een jonge pop, die zuiver agaats is. En zo'n pop heeft Jan dus gekweekt.

Goed onthouden: een man kan split zijn voor pastel, een pop niet! Een pop is pastel, of ze is het niet, maar nooit pastelvererfend, een gevolg van dat lege emmertje.

Jan Luysterburg.

Nectar

Geelbuiknectarvogel (Nectarinia jugularis)

De Geelbuiknectarvogel heeft ruim 25 ondersoorten, het is dus niet te doen deze allemaal voor u te beschrijven. Zij komen voor in Indochina, Filippijnen, Nieuw Guinea, Malaysia, de Salomon eilanden en in Australië. U ziet het, een nectarvogel met een zeer groot verspreidingsgebied.

Kenmerken;

Op de foto ziet u twee mannen een in prachtkleed, en de ander is een jonge man nog niet op kleur. De vrouwtjes missen de blauwglanzende borst en keel, hun gehele onderzijde is geel. De onderstaart van deze vogels is wit. In sommige boeken worden deze vogels Olive Backed Sunbird genoemd, dit is nogal eens verwarrend want we kunnen ook de Olijfgroene nectarvogel, deze vogel lijkt echter in het geheel niet op de Geelbuiknectarvogel.

Leefgebied;

Deze vogels vindt men in de wouden, maar ook in de tuinen en parken, vaak in struikgewas en lage vegetatie. Gewoonlijk ziet men hen alleen of paarsgewijs, maar soms ook in kleine groepjes. Zij zijn nogal beweeglijk en luidruchtig, daardoor nogal opvallend.

Geluid;

Dit klinkt nogal luid en hoog als een soort: "tjiewiet-tjiewiet of tjiep-tjiep-tjiewiet". Soms laten zij ook een aardig gezang horen. Hun liedje lijkt op een: "tjiek-tjiek-tjiek" en het eindigt in een triller.

Voedsel;

Het voedsel bestaat uit vele soorten nectar van o.a. Lorantha, Firmiama, Moringa, Hibiscus, Cocos enz. Ook

vogel-Neactariniidae

Tekst: G.M.Essenber
Foto: Scholtz/Exclusief.

eten zij vele soorten insecten en spin-
nen.

Nest en eieren;

Op een hoogte van 1-3 m maken zij
een nest in struiken of bomen. Het is
een langwerpige zakvormige nest met
een vrij lange staart onderaan. De
kleine opening is overhuifd aan de
boven- voorzijde. De lengte van een
nestje is zonder staart ca. 10-12 cm.
De grootste omvang buitenwerks is
ongeveer 18 cm, de diameter van de
nestopening 3-4 cm. Diepte van de
nestholte 3-5 cm, breedte 2-4 cm.

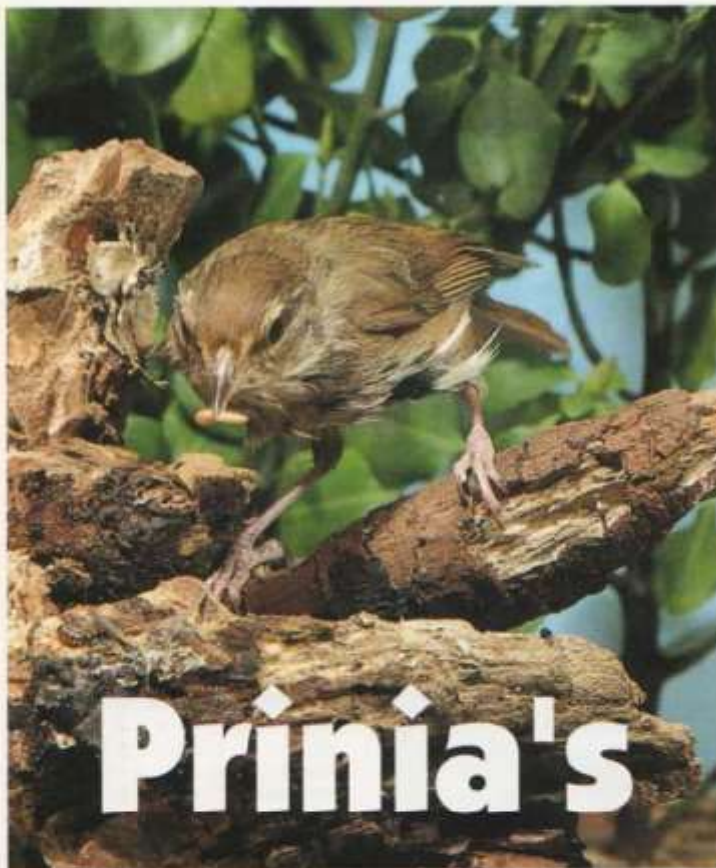
Het nest wordt stevig opgehangen
d.m.v. spinrag aan takjes e.d. Vaak
is de neststaart aan struikgewas be-
vestigd. Als nestmateriaal gebruiken
de vogels droge boomblaadjes, bam-
boeblaadjes, haimpjes, vezels, rups-
cocons, varenwortelstokken enz. Met
veel spinrag wordt dit geheel tot een
stevig nest gemaakt. De binnenzijde
van het nest wordt voorzien van
zachte materialen zoals planterve-
zels en veertjes. Er worden 2 eieren
gelegd die normaal tot lang-ovaal
zijn, grijsgroenachtig van kleur met
een witte of olijf getinte zeemkleurige

ondergrond. De tekening is vlekkelig,
spikkelig en donker van kleur. Het
broedseizoen is januari-februari en
mei-juli.

Ik wil er nog even aan toe voegen,
dat het broedgedrag overeenkomt
met dat van de Purpernectarvogel -
Nectarinia asiatica, waarvan de eer-
ste in gevangenschap in 1982 in
Rotterdam geboren werd.

Literatuur;

A Field guide to the Birds of South -
East Asia - King and Dickinson, 1975.
Handbook of the Birds of India and
Pakistan, Salim Ali 1974.
De avifauna van Tjibodan en omge-
ving (Java) - A. Hoogerwerf 1949.

Prinia's

Men onderscheidt momenteel circa 27 soorten Prinia's, die behoren tot de grote groep van Graszangertjes. Het zijn kleine vogels met enigszins roncde vleugels en sommige soorten bewegen zich op sluipende manier door de vegetatie. De Prinia's hebben een zeer groot verspreidingsgebied want men treft ze aan in grote delen van zuidoostelijk Azië en eveneens in Afrika. In dit artikelje zullen we ons uitsluitend beperken tot de twee afgebeelde soorten. De foto's spreken voor zichzelf, zodat ik gerust het signalement achterwege kan laten.

Isabelkleurige prinia - *Prinia subflava*

Deze 11 cm grote Prinia komt in grote delen van Afrika bezuiden de Sahara voor. Maar eveneens vindt men hen in India, China, Zuidoost Azië en Java. Op Java is het een vrij gewone verschijning. Men kan hem daar aantreffen tot op hoogten van circa 1500 meter. Daar worden ze veelal in kleine groepjes waargenomen, die allerminst zwijzaam zijn. Ze bewonen gebieden met lang gras, netvelden, moerassen, rijstvelden en

dergelijke. Ook in boomtopen zitten ze wel. Net als ons winterkoninkje steken ze vaak het lange staartje de hoogte in. Trouwens dat doen vrijwel alle Prinia-soorten. De Engelse benaming is Tawny-flanked Prinia en de Zuidafrikaanse kennen de vogels als

Gewone priendjak.

Tekst: Maaijndart de Jong
Foto's: C.Scholtz/vl Hart, Vankevisser.

Isabelkleurige prinia

"Bruinsy-langstert-tinkinkie". Het voedsel van deze Prinia bestaat voornamelijk uit insecten: vliegjes, kleine kevertjes, vlinders en larven. De zang van dit vogeltje wordt beschreven als een monotoom "przzzt, przzzt, przzzt"; soms weerklinkt een vrij luide "uitdagende" roep. Gewoonlijk bevindt het nest zich betrekkelijk laag bij de grond. Het is een vrij stevig bouwsel van grassen en bevestigd tussen de vegetatie. De opening bevindt zich aan de bovenkant. Er worden twee of drie eitjes gelegd; ze zijn licht blauwachtig groen van kleur met kleine vlekjes en haarlijntjes. Waarschijnlijk zijn deze eitjes zo licht van kleur omdat ze dan, net als bij de holebroeders, in het donker beter te zien zijn, ook in dit diepe donkere nest. De jongen worden grootgebracht met kleine ongewervelde diertjes; spinnatjes, larven, poppen, vliegjes enz. Vaak worden twee broedsels grootgebracht. Veel legsets gaan verloren omdat ze het slachtoffer worden van slangen. Wel dient nog even opgemerkt te worden dat de schaakleur bij de verschillende ondersoorten sterk uiteen kan lopen. Op Java kenden we deze vogel als "Priendjak", dat tegenwoordig wordt geschreven als "perenjok sisi merah". Veel algemener was evwel de **Gewone**

osel

De

Wilt u keurmeester worden bij de NBvV ?

Prindjak-Prinia familiaris, die in het Engels "Bar-winged Prinia" (Streepvleugelprinia) heet en wel wordt betiteld als "Javaanse Snijdervogel". Deze betreft men alleen aan in Indonesië en wel op de eilanden Sumatra, Java en Bali. Deze vogel is circa 13 cm lang, 2 cm kleiner dan de vorige soort. Een groot deel ervan komt evenwel voor rekening van de staart. Deze fraaie vogel, die op tal van plaatsen te zien is zoals in parken en tuinen, vaak vlak bij de woningen, is erg luidruchtig en tijdens zijn luide opgewonden roep "goot" hij steeds de staart met een ruk omhoog. Het voedsel bestaat uit kleine insecten, larven enz. De Prindjak jaagt hierop, zowel op de grond als in de boomtoppen. Het koepelvormig nest wordt laag in een struik gebouwd en "vastgenaaid" aan de omringende vegetatie met vezelraden en spinnenwebben. De nestopening bevindt zich aan de bovenkant. De 2-4 eitjes zijn lichtblauw en voorzien van bruine en bruinrode vlekjes. Nesten kunnen op Java het hele jaar worden gevonden, maar de piek ligt toch wel in de maanden maart tot juni. Omdat onze thuishaven Soerabaja was, zagen wij van de Prindjak de nominaatvorm **familiaris familiaris**; op West Java leeft **Prinia familiaris olivacea**.

In 1993 start weer een opleiding voor keurmeester tropische vogels e.d. Om in aanmerking te komen voor deze opleiding moet u ouder zijn dan 18 jaar, reeds vijf jaar tropische vogels hebben gekweekt of gehouden en met deze vogels ook aan tentoonstellingen hebben meegegaan. U moet ook over voldoende vrije tijd kunnen beschikken om de lessen te volgen en om later een redelijk aantal keuringen te verrichten. Om toegelaten te worden tot de opleiding zal er door de TC-tropische vogels een test worden afgenomen. U

moet dan blijk geven over een behoorlijke vogelkennis te beschikken alle vogelsoorten de opleiding betreffende. Maar ook moet u blijk geven op de hoogte te zijn van de organisatie van de NBvV. De opleiding voor keurmeester zal, afhankelijk van het aantal toegelaten aspirantkeurmeesters, zo veel mogelijk regionaal plaats vinden. Bij een te gering aantal toegelaten aspiranten, zodat geen regio's te vormen zijn, zal de opleiding centraal plaatsvinden in het midden van het land. De cursusduur is drie jaar, met omstreeks 13 cursusdagen per jaar op zaterdagen. Naast deze lessen dient men ook veel aan zelfstudie te doen. In het eerste cursusjaar worden alle tropische vogels en

parkietachtigen globaal behandeld. Dit jaar wordt afgesloten met een schriftelijk- en praktisch tentamen. Gedurende de opleiding is men verplicht om minimaal 5 keuringen per keurseizoen in de praktijk mee te maken (zogenaamde bijzitting) bij enkele Bondskeurmeesters van de NBvV. In januari 1996 wordt de cursus afgerond met een examen. Bij het met goed gevolg afleggen van dit examen is men bevoegd om alle tropische vogels en parkietachtigen genoemd worden in het vraagprogramma van de NBvV, m.u.v. de grasparkieten, te keuren. Na voltooiën van deze basisopleiding bestaat de mogelijkheid om een vervolgopleiding te volgen betreffende één speciale groep vogels. De hele opleiding is voor wat betreft de reis- en verblijfkosten, studieboeken en standaardisen op rekening van de cursist. Na het met goed gevolg voltooiën van de opleiding worden de standaardisen vergoed.

Indien u geïnteresseerd bent in deze opleiding kunt u zich (UITSLUITEND SCHRIFTELIJK) opgeven bij P.J.F.Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest. Uw aanmelding moet op 1 december ontvangen zijn.

ONZE HARZERS

Door: L.W.Balmaekers.

Van tijd tot tijd is het zinvol om het geheugen eens op te frissen en na te gaan wat we goed en fout doen in het beoefenen van onze hobby, zeer zeker wat het tentoonstellingsseizoen betreft. Als eerste voorbeeld wil ik dan aangeven dat de waarnemingen van de keurmeester tijdens het keuren, vaak tot gespreksstof leiden tijdens de technische dag voor keurmeesters. Wanneer het op het toekennen van punten aankomt blijkt vaak genoeg hoe slecht vogels afgericht zijn. Waar ligt dat toch aan vraagt menige kweker zich af? Om hierop een antwoord te geven is het makkelijk als men de vogels erbij heeft, maar ik zal trachten middels dit artikel enige duidelijkheid te verschaffen. Wanneer begint de training? Normaal gesproken is dit na de jeugdruil. Toch kunnen we al veel voorbereidend werk doen als we de vogels observeren en begeleiden als ze uit de broedkooi komen. Bij mij is het zo dat ik de vogels na het afzetten gedurende 3 à 4 weken in de babyvlucht plaats. Dit is een ruimte die ik, in de broedkamer, onder de broedhokken gemaakt heb. Lengte 3 meter, hoogte 50 cm en diepte 50 cm. Het hoorcontact met de ouders blijft bestaan en wat het voedsel betreft krijgen ze hetzelfde als in de broedkooi, zangzaad (met hennep), geplet zaad, eivoer met iets kiemzaad, gebroken haver, onkruidzaad en daarnaast appel en sinaasappel. Dit alles in beperkte mate. Wat mij dit jaar opviel was, dat de vogels al na enkele dagen met de studie begonnen. Sommige waren toen pas 30 dagen oud. Wanneer het aantal jongen, in de babyvlucht de 20 passeert gaan ze over naar de grote voliëre. Deze staat in een andere ruimte en hier kunnen ze zich naar hartelust uitvliegen. Deze voliëre 3 meter lang, 2,50 hoog en 1,20 diep herbergt nooit meer dan 60 vogels. Dit heb ik zo besloten omdat een overbevolking vaak tot onhygiënische omstandigheden kan leiden. Vogels moeten de ruimte hebben en vooral bij het baden komt

dit tot uiting. Zo kun je gemakkelijk alles overzichtelijk in ogenschouw nemen en ziekteverschijnselen in een beginstadium in de kiem smoren. Tegenover deze voliëre staat nog een voliëre van gelijke afmetingen die bevolkt is met overjarige mannen. Tegen de tijd dat de eerste jongen in de grote voliëre geplaatst worden verhuizen de oude mannen naar elders. Dit heb ik gedaan om de jonge mannen hun eigen lied te laten ontwikkelen. Deze periode beschouw ik als de peuterperiode. De vogels die in de voliëre hun studie tussen de jonge popjes voortzetten worden uitgevangen en in de lege ruimte geplaatst. Weg van de verstoorde, die vaak genoeg tijdens de zang in hun veren werden geplukt. Een ander middel om plukken te voorkomen is het bevestigen van trosgierst of een stukje sisaltouw. Ongeveer op 15 cm hoogte van de zitstok. Bevestig dit wel zo dat de vogel altijd contact houdt met de stok! Het is wel eens voorgekomen dat een vogel verstrikt raakt in een stukje touw en daarom is voorkomen beter dan genezen. In dit stadium is het interessant om de "zang" van de vogels te bestuderen, hier kun je de eerste goede indrukken opdoen vooral als het om de zangjever gaat. Verder is het zo dat, door het uitvangen, de angst bij de vogel voor de grote mensenhanden is weggenomen. Ik stel de vogels meestal gerust door praten. Het praten met je zangvogels is geen luxe, want als het echte africhten begint zul je met dit hulpmiddel moeten werken. Helaas, en menig keurmeester merkt dit maar al te vaak, schorf het hier wel eens aan. Hoe vaak is het al niet voorgekomen dat de vogels in de keurkamer weigeren hun bek open te doen. Ik heb hemel en aarde bewogen om zulke vogels gerust te stellen en hun tot zingen te brengen. Na de jeugdruil begint het echte werk pas. Het is juist in deze tijd dat beslist wordt over de goede ontwikkeling van het zanggaan. De meeste kwekers richten de vogels gedurende 6 tot 8 weken af en gaan daarna op goed geluk naar de tentoonstellingen. Is het U overigens

al eens opgevallen dat juist in deze periode van de "eerste T.T." de meeste "niet gezongen" vogels voorkomen. Soms is het plankenkoorts van de vogel maar meestal is dit euvel te wijten aan laksheid van de kweker. Hij gelooft het wel als hij eens geen zin heeft wordt het africhten overgeslagen. De periode van het africhten kan men vergelijken met de basisschool. Juist als de vogels in een situatie verplicht worden om op bepaalde signalen te reageren (licht en donker) kan van een afgerichte werkwijze sprake zijn. Tijdens het africhten geef ik mijn vogels zangzaad zonder hennep, ook de popjes krijgen dit zaad omdat in deze periode, de rustperiode, de vogels lichamelijk op krachten moeten komen voor het nieuwe seizoen. Het gezegde dat de vogels van gemengd zangzaad fel worden verwijs ik naar het land der fabelen. Een andere vergelijking wil ik U echter niet onthouden. Stel, dat men U elke dag naar het werk stuurt met droog brood? U moet wel presteren, maar een belegde boterham kan er niet vanaf! Wel beste sportvriend, zo is het ook met onze gevleugelde vrienden. De felheid komt niet door het zaad, maar vindt zijn oorzaak meer in de omgang met de vogels en het africhten. Leg een zangvogel geen beperkingen op en laat hem zijn lied ontwikkelen. Het ontwikkelen van de zang neemt minimaal 6 maanden in beslag en vaak komt het nog voor dat een vogel in zijn 2e levensjaar nog verandert. Een ander, vaak voorkomend euvel is het feit dat men zoveel vogels kweekt dat vaak de tijd ontbreekt om ze goed af te richten. Wanneer men 60 vogels kweekt en hieruit 30 mannen overhoudt heeft men de handen vol. Ook al wordt er in de berginperiode met een schotje tussen 2 stammen gewerkt, in de hierna volgende periode zult U zien dat het formeren van een stam nog het nodige werk met zich meebrengt. Wat het formeren van een stam betreft wil ik U erop wijzen dat hierbij gelet moet worden op de volgorde van de vogels bij het inbrengen. Soms wordt nog wel eens de fout ge-

maakt dat men het hoogste koolnummer boven zet FOUT, wanneer we de vogels voor ons op tafel zetten moet het laagste koolnummer bovenstaan. Misschien dat U nu weet wat er fout is gegaan bij die laatste T.T....en de kleine foutjes kunnen grote gevolgen hebben. De keurmeester krijgt de vogels namelijk verkeerd op tafel. De vogels in een stam dienen op elkaar afgestemd te zijn en het is juist daarom dat men de beste groep onderop in de stam zet. Anderen prefereren daarentegen om zowel bovenop als onderop de vlijtigste zanger te zetten. Echter het is niet alleen de vlijtigste zanger die meespeelt, ook de zang van de vogel en m.n. toevordracht speelt een grote rol. Het is als met een zangkoor, overheersing door bijvoorbeeld bassen en andere stemmen kunnen de balans uit een lied halen. Bij de zangvogels is het niet anders. Zoals reeds eerder gezegd moeten we de vogels in de opkooiperiode geen beperkingen opleggen. Wanneer we moeten straffen kan dit het beste door de vogels weer donker te zetten en eventueel apart. De fout welke hier vaak gemaakt wordt is dat men zulke vogels direct naar de opkoper brengt. Ik persoonlijk prefereer liever om elke vogel een kans te geven. Het resultaat hiervan is dat men de vogel op een later tijdstip, na de tentoonstellingen in zijn waarde kan inschatten. Met het verstrijken van de eerste weken komt men wel eens op een punt dat de gedachte naar boven komt "hoe lang nog", maar als dan de eerste resultaten op de keurlijst zichtbaar worden kan menigeen weer vooruit. Het zijn juist de keurlijsten die de kweker de weg moeten wijzen hoe het nu verder moet. Vaak is het dat men op de ingeslagen weg verder moet gaan. Als kweker heb ik al menigkeer zo mijn voordeel gedaan. De punten op de keurlijst geven een moment opname in het leven van de zangvogel weer en soms vergeten wij dat. Al zingt hij thuis de sterren van de hemel, dan wil dat nog niet zeggen dat hij dit op de wedstrijd doet. Er is meer voor nodig. Juist het wed-

strijdritme kan bepalend zijn voor de zanglust van de vogel. Mij is het vaak genoeg overkomen dat een bepaalde vogel in de stam in de eerste wedstrijd faalde en steeds weer heb ik hem opnieuw ingezet. Zo kan men op langere termijn verzekerd zijn van vogels die ook willen zingen. Bij het africhten van de vogels wil ik U een ander voornaam punt aandragen. Zet nooit steeds dezelfde vogels bij elkaar, wissel eens met de viertallen. Door bepaalde klanken in de toeren kan een vogel bewogen worden om op een ander octaaf over te gaan. Pas in de laatste fase voor de wedstrijd is het gepast de vogels, die de stam gaan vormen, bij elkaar te zetten. Wil je een reservevogel hebben voor de stam richt ze dan met 5 stuks af. Bij het africhten speelt ook de tijd een voorname rol. Om een goed overzicht te krijgen is het raadzaam om papier en potlood bij de hand te hebben. Als men de vogels op tafel zet, schrijft men de ringnummers op. Daarboven zet men de tijd van dat moment. Achter de ringnummers geeft U de tijd aan dat ze beginnen te zingen. Zo kunt U in de africhtperiode een goed overzicht krijgen van de zangijver der vogels. Vermeldt ook de datum. In de jaren dat ik harzers houd heb ik steeds op dezelfde wijze gewerkt en de vruchten hiervan geplukt. Hieronder even een voorbeeld:

datum 11.10.1992 aanvangstijd 15.00 uur.

ringnr.	ringnr.	ringnr.
1 15.10	14 15.01	3 15.04
12 15.08	25 15.04	44 15.08
17 15.06	38 15.00	50 15.07
4 15.05	19 15.03	9 15.02

Als u dit schema bekijkt dan kunt U in een oogopslag alles overzichtelijk in ogenschouw nemen: datum begintijd africhten, ringnr., tijdstip dat de vogel begint te zingen. Het is eenvoudig en als U de vogels geregeld af luistert kunt U aan de hand van de gegevens zien of de vogel "snel loskomt". Ook verander ik wel eens en zet daarbij

de vogels op een andere plaats. Het is soms noodzakelijk om zodoende de plaats te vinden waar de vogel zich het meest op zijn gemak voelt. Dit komt dan tot uiting in de zangijver. Wanneer de onderste vogel direct loskomt trekt hij de anderen meestal mee, zodoende komt de stamharmonie het best tot zijn recht. Als laatste punt in dit artikelje wil ik nog iets vertellen over de voederwijze tijdens de opkooiperiode van de mannen. Naast het zangzaad **zonder hennep!** geef ik ze 3 maal per week iets gebroken haver (tussen duim en wijsvinger). Vogels die in de beginperiode niet loskomen geef ik, op dezelfde wijze, iets negerzaad. Wordt de vogel, gaandeweg de training te fel, dan vang ik dat op met blauw maanzaad. Wat het drinken betreft geef ik de vogels steeds vers water, na elke training. Ik spreek nu over koud kraanwater en geen water dat al dagen in de kamer staat. Uw vogels worden er niet ziek van, neen ze zijn U zelfs dankbaar. Ook doe ik wel eens een stukje ui in het drinkwater om de weerstand van het lichaam te vergroten. Vooral na een wedstrijd kan dit middel wonderen verrichten. Verder is het zo dat de vogel in de gelegenheid gesteld moet worden om zich te baden. Een gemakkelijke manier om dit te doen is met een bloemenspuit. Spuit hem maar goed nat en laat hem zijn verenpak glad strijken. Wanneer U na 15 minuten terugkomt herkent U hem niet meer. Laat de vogel geregeld overspringen naar een schone kooi. Vooral na een bad is het raadzaam dit te doen, temeer daar dan het kooitje nat is en de vogel gemakkelijk zich weer vuil kan maken. Beste sportvriend, met het oog op de komende wedstrijden hoop ik U wat informatie te hebben gegeven die U misschien van nut kan zijn. Zeer zeker nu onze Bond in 1993 de wereldshow organiseert. Misschien dat dit U wat meer zin geeft om uw hobby met nog meer elan te bedrijven. Ik wens U hierbij alle succes toe en wie weet.....?? Nogmaals succes.

